Dal Bhat Chatni

Jit Narain

bron
Jit Narain, *Dal Bhat Chatni*. Z.p. [Den Haag] 1977

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/nara001dalb01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

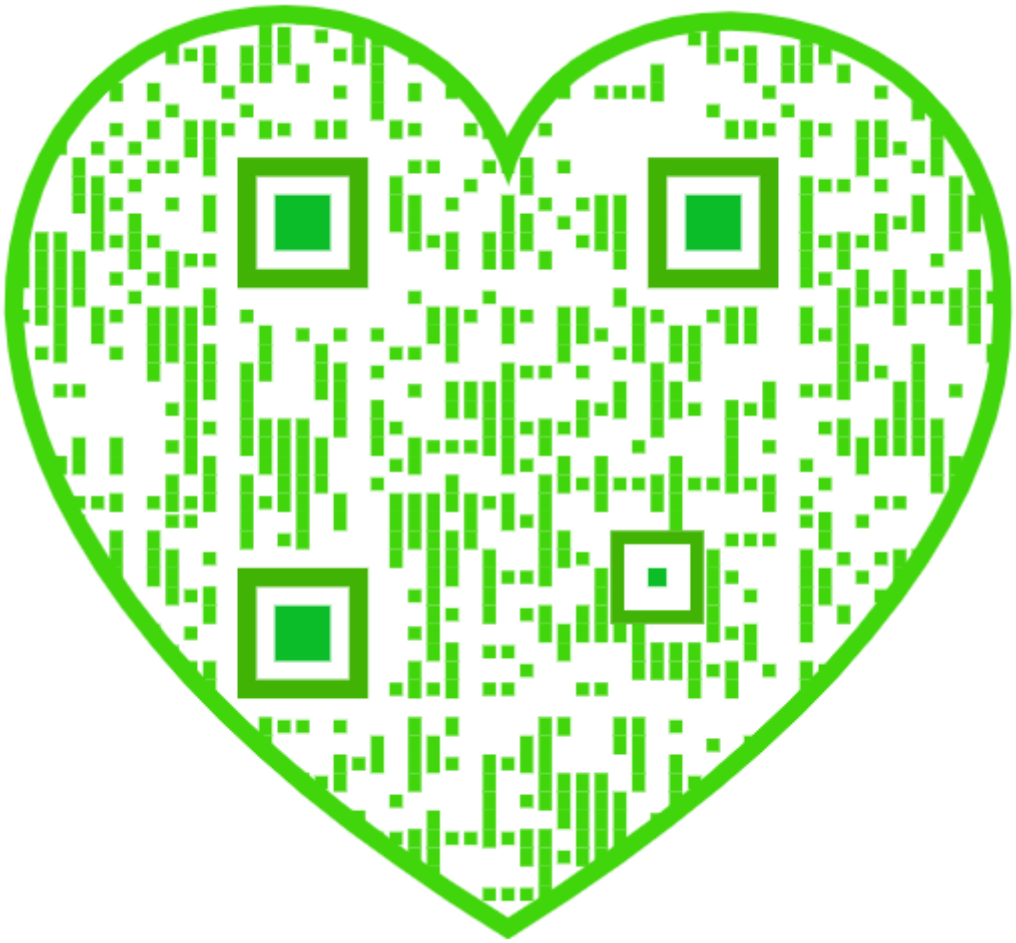

Ten geleide

Taal is van oudsher het belangrijkste kommunikatiemiddel: in de intermenselijke kontakten dient zij ter overbrenging van o.a. gedachten, gevoelens en gewaarwordingen. Poëzie is één van de subtiele ekspressievormen van mensen die de taal op een specifieke manier hanteren. Literatuur is voor elk volk een belangrijk kultuurgoed.

De uitgave van deze gedichtenbundel is een verrijking van de Surinaamse literatuur. De bundel Dal Bhat Chatni betekent een stuk nationale trots, omdat hierin door Surinamers een deel van het eigene herkend wordt, waardoor de eigen identiteit en waardigheid meer reliëf krijgen.

Deze gedichtenbundel maakt om tweeërlei redenen deel uit van de Surinaamse literatuur. De auteur is een Surinamer en heeft in het Nederlands en - bewust - in het Sarnami geschreven. De keuze van het Sarnami impliceert het verlate begin van een positieve waardering van deze Surinaamse taal.

Deze gedichtenbundel is het produkt van een maatschappelijk engagement, waarbij de maatschappij-kritische boodschap van de dichter een primaire plaats inneemt. De sociale geëngageerdheid van de dichter blijkt uit zijn keuze van de thema's en zijn affiniteit met de landbouwers. Zijn maatschappij-betrokkenheid komt duidelijk tot uiting in het Arui-gedeelte. Is de arui slechts een inspiratiebron voor hem of identificeert de dichter zich ook daarmee?

Deze plant stelt in bodemkundig en klimatologisch opzicht geen hoge eisen, en toch is het een voedingsgewas, dat ondanks de kontraprestatie die het levert, in het algemeen - ook door boeren - ondergewaardeerd wordt en nog steeds de status van een semi-kultuurplant bezit. Dit inheems-tropische gewas kan niet konkureren tegen de ingevoerde aardappel. Kennelijk heeft het begrip arui in de gedachtengang van de dichter een ruimere inhoud: er is verband tussen waardering van arui en die van de landbouwer, de natuurlijke hulpbronnen, de historie van het Sarnami.

Ons lijkt toe, dat een ieder die bewogen is door de Surinaamse zaak deze zal verwelkomen. In een tijd waarin de jonge republiek Suriname zich bezig is te ontwikkelen en aan Surinamers om een bijdrage wordt gevraagd, past dit werk volkomen.

Bris
Naushad

.... en mijn vriendelijke dank aan MOTI, BRIS en NAUSHAD, die, elk met zijn specifieke kwaliteiten, mij met raad en daad hebben bijgestaan in het tot stand brengen van....

Arui

aan vinu….

1976

Arui

vraagt maar weinig
veel meer geeft zij terug

sterk aan
eerst door uitbuiting
nu door motieven
verzwakte

jij bent nog
niet waard
mijn tomatenaanplant
die de zorg heeft
van de kracht
van de juiste geest
met het alert
beminnende oog
van de boer
een speelbal
in de surinaamse
werkelijkheid

zomaar
klim je een boom in
om daarna doelloos
te staren
krachteloos
de gedachten ingekleed
met een weelde
aan fantasie
zoals het
een plattelander
overvallen kan ....

wat wil je
een jong van tien elf
met een slinger
om de hals
in gedachten
de schutter uithangt
zich verslikt
in één van zijn
lekkerste happen
speelt als de held
verstomd
zich zorgvuldig
beziet
tweemaal zo groot
geschoren
met snor
en schoenen aan
een leren riem
aan zijn pantalon
over de borstrok
en het overhemd
met liefst
lange mouwen
tot onder de navel

.... verschrikt
bij te komen
terwijl je
een mier doodstrijkt
bedenkend
dat je klein bent
aan gezag onderworpen
zelden raak geschoten
af en toe
vlees op rijst proeft
dat smaakt en zich
herinneren doet
vaak genoeg
met knikkeren
hebt verloren
en in nog
geen drie maanden
jouw korte broek
met ingebouwde jarretels

waarover

een willekeurig overhemd
vernieuwd krijgt
klim je de boom uit
om je dan
te realiseren
dat de koeien
op je wachten
je de jongeren
moet helpen baden
en de afwas
nog doen moet
waarna je losbarst
in een gezang
om nu aan alles en ieder
in de buurt te vertellen
dat je er bent
en als het ware
je te overtuigen van
het ouderlijk gezag
ren je naar mama toe
om te vragen
of je nu al
met de sikkel
om de schouder
naar het veld
mag vertrekken
waar de mieren
zo goed aarden
tussen de golvende
malse murena
en de groene scherpe
sarpat-pollen
in de plassen
de dhaniya
en de kena-ghas

ik weet niet meer
hoeveel malen
ik heb omgespit
die oppervlakte klei
te ontdoen van
titki en lanti-ghas

een grootte van
twee bij twee meter
werd een broze
vruchtbare
zwarte kleimassa
voor mijn
vijf tomatenplantjes
ontkiemd
om en bij ons machan
naast een hoge stille
awarapalm
waarvan ik de schaduw

mij herinner
als mijn parasol
's middags
tijdens de afwas

het bleef niet bij
de vijf gaten
van koemest te voorzien
voor de kleine
zach te zesbladerige
neonaten uit
onbekend ouderschap

dagelijks
na school en middagmaal
holde ik
met een houwer
en een tjap
om weer eens te kijken
naar de weerloze
plantjes
die als teken
van de steeds
weer verloren strijd
tegen de hoge zon
hun krachtverlies
vertoonden door
de flauw hangende
blaadjes

de schade werd
allengs minder
wij waren
met ons zessen
de zon alleen

en ja ... ...
in tien dagen
was het zover

ze leken
te hebben gekozen
en zich
te hebben begeven
op het pad
van leven en plicht

nog eens een week
en zie ... ...
daar staan ze trots
zo groen als mogelijk
zo statig
als de bamboespruit
mijn geest bekorend
en tot zich lokkend

voor ook soms
in mijn verbeelding
bestaand onkruid

op die dag
die
onvergetelijke dag
waarop mijn tranen
niet rijpen wilden
mijn keel
verdroogde en
pijn deed
mijn spraak
verstomde
de gedachten
versteenden
de ogen
zich sloten

om niet te zien
laatstaan
te begrijpen
dan wel
zich te herinneren
die plant
vol leven
donzig zacht

maar nee ... ...

die vlaag
ging mij voorbij
en ik moest weten
om mij te wreken
op het kwaad
dat had getroffen
de één
van de vijf
die uitgeblust
mij
treiterend aankeek

was het
om mij te plagen

alsof het
geen pijn deed

heel gewoon
is te sterven

zo gewoon
dat ik
het verspoedigde
met een ruk

en een ommezwaai
was ik de
oude weer
mij vastklampend
aan de overige
hoopte ik
en verwachte
de beloning van
al was het maar
één enkele tomaat

vandaag is de
zoveelste dag
dat ik zo dichtbij
mij zit af te vragen
wanneer
de eerste bloesems
mijn verwachtingen
zullen strelen

ik zie ze hangen
zo open
als mijn pupillen
ik tel
ik tel
tot voorbij
het zelfbehagen
om dan te zeggen
van nee
ze komen heus wel
en te glijden
van de gehurkte zit
in een meer
kruipende houding
om als het ware
te golven
als mijn plantjes
dat kunnen
gevangen in de stroom
van de noordoost-passaat

ik steek mijn nek uit
met mijn handen
op de rand
van de met gras
begroeide aarde
en het zwarte
brokkelige klei
om mijn neus
te doen overtuigen
van de geur
van mijn planten

het zijn er
nog maar vier
ik ruik aan één

tussen de andere
en mijn pupillen

ik voel aan mijn zinnen
hoe aan haar gezogen word
om te worden
een gestalte in mij

nu ik ontnuchterd ben
hoor ruik voel
zie en proef ik
mijn wezen in haar
mijn plant
al draagt zij
nog geen tomaten

ga tuier lalki
maar opnieuw
en kom
snel terug
je moet nog
naar de pelmolen

ja ma
zeg ik
en start mijn motor
richt hem de dijk op
om vliegensvlug
te razen
tussen al dat groen
langs de weg
naar de stilstaande koe
die mij hoort naderen
en dankbaar verwelkomt
zwaaiend met de staart

ik was nauwelijks
de hoek om
of ik ving
een glimp op
van de tegenligger
en besefte
dat het gedaan was
vertelt een chauffeur
die zijn auto
totalloss terugvindt
na al die ellende
van die ene dag

zo verging
het mij ook
toen ik zag
dat ik nu
kwijt was geraakt
één van de vier
aan mijn

moeders misschatting

vergoeden zou ze mij
met een ah-hoi
zij had te vertellen
de grote regisseuze
ik figureerde maar
zonder inspraak

daarom moest
lalki maar ontgelden
het kwaad van een jong
nog niet eens
in de puberteit

met ettelijke pijnlijke
striemen op haar huid
kon ze onder de jamun
haar beklag doen
aan wie
moest ze zelf maar weten
wie werkelijk helpen zou
was de denkende domme
ook vertegenwoordigd
in mij
nu haar vergeven
naderend met
een vredelievende lach

mijn vader
werkt in loondienst
een boer
is hij ook
slechts bij
planten en oogsten
van de rijst
waarvan de opbrengst
haar eigen onkosten
niet meer dekt

hij wil er zelfs
van af zijn

dat verloederende werk
vanaf zijn jeugd
misschien daarom
dat hij het kijken
niet waard vond
mijn plantjes
mijn werk
kosteloos en toch fraai

mijn moeder begrijpt
mijn enthousiasme
niet eens

nog minder
mijn leed
sinds de vorige dag
vind ik niet
volmaakt meer
mijn werk
dat getroffen werd
door omstandigheden
buiten mijn macht

nog even schattig
kijken ze mij aan
nog altijd
ontvangen ze mij
met hun kinderlijke
vriendelijkheid
maar kijken
doe ik toch
naar dat
broze oppervlak
een obsessie
die twee hoopjes
klei
één met een krater
de ander
met een stomp
geen vergelijk met
wat zo dichtbij nog
haar ahirva danst
nog minder met
mijn gevoel
voor evenwicht
wel
in overeenstemming
met het lot
van de boer
die zo jong al
ervaren moet
het onrecht
zonder pardon

zo fris als
de ochtend
zo vriendelijk
als de morgenzon
ondergaat ze
het gekrijs
ieder jaar weer

die kleuters
wier lijven
in de banken
sidderen
verward zijn
door deze

eerste
echte scheiding
lokt
de kinderjuf uit
tot
het wijze gezegde
van
het went wel hoor

een drenkeling past
de triomf
van het gevecht
tussen leven en dood
zijn longen
vol zout
is het minste
dat hij lust

en toch ....
de dagen van de ezel
veranderen
zegt men
al krijgt hij
geen gouden horens bij
bevrijding is er pas
wanneer een gevangenschap
is geweest
wijsheid na onwetendheid

vandaag ben ik dan
ontvankelijk
voor deze wijsheid
als ik zie mijn
drie knuffelobjekten
de zon
met overgave begroeten
zo stil
als deze wijsheid
zo lang zich
in mijn hart verborgen
dit moment verkiest
van mijn bereidheid
te aanvaarden
deze nieuwe realiteit
van de drie
jubelende genieters
met als begeleiders
het kratertje
en het stronkje
met mij er tussen
is het best
gezellig weer

je ziet glinsteren
het vocht aan de haren

die trillen
bij het opnemen
van de zachte
heldere zonnestralen

het doffe groen vergaat
in alle tederheid
en wat dan ontstaan
zijn de projekties
in mijn gedachten
van deze
onvervalste eenheid
van de elementen
der natuur
in vorm plaats en ruimte

mijn planten zijn verweven
met de aarde
die de voorbeschikte vorm
alle reliëf geeft

samen met de zon
verbonden met de ruimte
tellen ze mee
in de kringloop
van komen zijn
en gaan

mijn trots vergaat
in het verloop
van de kwelling
met een bewustzijn
dan niet meer
van een dromer
maar één
van een boerenjong
zonder glans
liefkozing en
enige helderheid
in het bestaan
zonder de tederheid
van het gemak
in het leven
en liefdevolle
bejegening
van de medemens
zonder iets
om het niets
te kunnen miskennen
raak je de wal
lijkt het schip
inorde
klim je aanboord
kantelt het schip
aan die zijde

voor de boer
in ons suriname
bestaat slechts
een komen en een gaan
het zijn laat hij telkens
over aan de kinderen

hoe lang
zal nog duren
dit boerenbestaan
met de handen
op de zak
red jij
nauwelijks
het leven meer
een eigentijdse prijs
moet je vragen
maar die kost telkens
een deel van die bron
waaruit de kracht
wordt geput
tot de prestatie
van elke dag

in engere zin
leeft hij niet
om het koesteren
van idealen
of zich nuttig te maken
aan vriend vijand
en zichzelf
het goede te bejegenen
of het kwaad te verdelgen

hij leeft
met de grillen
is het niet
van het staatsbestel
dan van de natuur
in en om hem heen
vaker beide

konservatief reaktionair
landbezitter racist
vaak dit alles
in één woord gelijk
ingekleed met jaloezie
haat en superioriteit
hare malik
was hij maar werkelijk rijk

veertig jaren zijn
ruim geweest

om te weten
en te verwerpen
die nationale geest
van de nationalist
uit de stad
die een ziekte erbij werd
voor zowel
het land als zijn dienaar
één die werkelijk voor sterft
de ander altijd in naam

de boerenjong
die zo lang nog gaan moet
leert al gauw de principes
door het onderwijs
om niet te aanvaarden
de modder de tegenslag
en die vuile huid
van de ouders familie
en gaon ke log

vergeet het ... .
het was lang niet
zover met mij

ik moest en wilde
aanvaarden ook
de drie overgebleven
mijn plantjes
met dezelfde hoop
wachte ik
de verwerkelijking af
die telkens zelf bepaald
wanneer de tijd rijp is
te verklappen de essentie
van waar het om gaat
geboren te zijn
in een gezin
op het platteland
minderwaardig zeggen ze
waarook ....
zelfs in
laatstaan
buiten dit bedrijf
nee ....
met veel verdriet
helaas
verdrijf

kijk naar die twee stieren
vernederd door de bekwaamheid
van drie honden
die waken voor het wel en wee
van de boer
die 's nachts al wakker is

te verslepen zijn manden
vol tayerblad en boulanger

mijn broer
knikt van nee
hij denkt dat
het bokken zijn
horens ziet hij
wat ik tot voor kort
voor oren aanzag

maar waarom zitten ze
de stieren achterna
beide hebben toch
dezelfde belangen

ik neem aan
dat hier
om het grasland
te doen is

voor de bokken
lijkt de toekomst
weer gezegend
voor de stieren
is hoogstens
het heden overbrugd

hee ... ...
het doet mij
aan aja denken
die altijd zei
doe vandaag
wat je morgen
ook kunt
schuif dat deel
opzij
welke je heden
onverstandig
aan het opmaken
bent

maar zou het
waar zijn
al die figuren
in de wolken
ze zeggen dat daar
de tuin is van god

ik weet het niet
zeg ik
verward en onwetend
laat ons mijn tuin
'ns gaan bekijken
of de natuur daar
al zover is

bloesems wil ik zien
die mij dragen zullen
over de golven
van de daad
naar de konklusie
van het verstand
gemengd met
gevoelens van geluk

een prijs
die jij jezelve schenkt
als kind
in een boerengezin
waar komplimenten
schaars zijn
evenals de middelen
tegen elk
toekomstig geweld
een aanslag
wordt het telkens
van het spiegelbeeld
op het objekt
dat door elke
denkbare schutting
heen getrokken wordt
om op te gaan opnieuw
in het schouwspel
van de wolken
onder regie van
jehova's jezus
christus misschien

ik zag hem komen
een man in het zwart
met een blanke huid
van wie ik gehoord had
als zijnde een luitenant
in het leger van hun god

hoe naderbij hij kwam
hoe groter werd zijn kruis
nietiger zijn verschijning
strakker zijn hoofd
wijder die pupillen
verbaasder zijn gezicht
trager zijn gang
waggelend zijn lijf
houterig zijn benen
duizelig zijn geweten
onzeker zijn daad
van een paar schoenen
voor de boerenjong
in naam van
jezus christus
de zoon van zijn god

de pater stort neer
de valse melodie verklinkt
en nauwelijks bekomen
van de verwondering
zie je ze komen
zonder ontzag
voor levenden en doden
het echte leger
van de westerse beschaving
de schoenen opeisen
in de vorm
van mijn diensten
voor het heil
van de mensheid
in wezen een kudde blanken
die voor mij maar
hun bijbel het beste achten
voor zichzelf
mijn plantjes
waarvoor ze ook
onderhandelen willen
dan niet zonder bedreiging

ik zie de knoppen
en voel de spanning
tenslotte zich ontladen
in de klanken
van de taal
welke in de verte
zich verzoenen
met de stilte
van de morgen
weerspiegeld in de kikker
nog met gesloten ogen
genietend van de koelte
onder de takken
die zich
verstrengeld hebben
tot een eenheid
welke de boer dikwijls
verleid tot ingrijpen
want solidariteit
betekent verlies
liever drie planten
elk apart
met veel vrucht
weinig blad
dan een drieëenheid
mooi om naar
te kijken
lelijk
als je ook
geld ervoor
wilt opstrijken

die zich
ingegraven kikker
voelt hij zich
misschien als ik
in mijn nieuwe kleren
of als de planters
tijdens hun pauzes
of als onze jongste
in mijn schoot

vies ben ik van hem
en spuug
in een halve draai

deert hem wat ... .

onverstoord blijft hij liggen
wat mij duidelijk niet aanstaat

een kikker
onder mijn planten
geen denken eraan
een duw met de stok
zal zijn natuur
wel aanzetten tot
de sprong der zekerheid
op niet eens
één meter
daar vandaan

verdraaid
een bloem

ik kijk naar de hemel
met betraande ogen

zal deze de kracht
van die stralen doorstaan
zal daar nou uitkomen
mijn bleek-groene tomaat

mijn twijfels rusten
op goede gronden
de gedachten helaas
zijn luchtkastelen
wel fijn
te genieten
altijd zeer dichtbij

vijftig van die planten
gemiddeld
de vijfentwintig tomaten
drie voor twee stuivers
zijn een hele hoop kwartjes

één voor het kola-broodje-sardien

het andere voor het frigi-papier

een derde voor de klos garen
vierentwintig wil je
met nummer twee voetballen
de knikkers kosten maar
de cent één
wat schriften liefst dikke
potloden met liniaaltje erbij
een vulpen potje inkt
die maandagcenten
smullen bij de mae's
zal geen zeldzaamheid meer zijn

tot de werkelijkheidszin
zich meester maakt
van die
verlammende gedachten
van elke dag
door zich
van binnen loswoelend
uitende met een brede lach
in gebaren van ontkenning
begeleid met de woorden
na man tuhun
welke niet veel meer
betekenen kunnen
dan was het maar waar
voel je jou weer
op de aarde staan

die kippen toch
van onze eenzame immigrant
oud lichtdoof
een vergeten pionier
nog wel wist te vertellen
over die boot dat oerwoud
en de hollanders
zijn land verzweeg hij
met betraande wangen
en bevende kaken
deze brits-indiër
leek verbruikt

op school ging het vandaag
zonder de smak van de bordwisser
ofschoon ik voortdurend afwezig was
door mijn bloemetje in gedachten

een welkome
doch slaapverwekkende bezigheid
zo tegen de middag
wanneer de onderwijzer
geïrriteerd voorzich uitkijkt
over onze koppen heen
of de direkteur
misschien niet komt aanrijden

en wij maar stil de regels volgen
want je weet nooit
wie en wanneer hij aanschiet

ononderbroken
holde ik van school
die twee kilometer
naar mijn veld
en storte neer
als door de bliksem
getroffen boom
een beroerte ....
ach nee
een ramp ... .
nee
eigenlijk niets bizonders

drie kippen hadden zich
half ingegraven
onder de bron
van mijn genietingen
mijn houvast steunde
moedeloos op elkaar
onder de hoge middagzon
windstil vochtig en benauwend

wat hadden zij mij nodig
de half ontwortelden
met verflenste bladeren

helder van geest
en met de zorg van de navu
sneed ik het water
met mijn handen aanéén
en zegende als een
beter wetende pandit
gekonsentreerd met
zeer veel liefde
om maar te zwijgen
van mijn haat
tegen de kippen van
onze bahira

o bloemetje
ach bloemetje
na weken van wachten
verscheen je
om te doen verwelken
het in mij
ontwakend bewustzijn
van menselijk trots
als middel te komen
door het leven
zo eenvoudig
als de adem

maar dieper dan
het simpele verdriet
op het moment
dat het hart om geeft
het bloed doorstroomt
de vergeten gaten

verloren ben je
als een lijk
in de as
van wallaba
en vers
als de vergane
in het geheugen
van hen
die treuren
hulpeloos als de flambouw
in de storm voor de regen
die nu elk ogenblik
strelen zal
de dorst van de snaren
die ontstemd in
mijn planten
hen verlegen doen vragen
om hulp van
een machteloze dromer
die naar de wolken kijkt
zwaar hangend
aan de blauwe hemel
die ginds helder getuigt
van de stralen van de zon
schijnend over
het beregende oerwoud

wel
wat lijkt de kankantri
groter dan anders
wat voel ik me kleiner
dan de gewone mier
die uitgekeken
huiswaarts keert
zonder jou
och
wat hing je toch onvast
gelijk
de omstandigheden hier
het land van de boeren
het platteland

de regen bleef uit

het wordt een morgen
als van de andere dagen

stil koel
de schuine zon
moeder vader
broers en zusters
alles éénder
behalve mijn hart
piekerend
over het verleden
vol pessimisme
mij drijft
naar het schoollokaal
waar alles zich ook
als gisteren ontbloot
onfris benauwend
en vernederend aanvoelt
ezels beesten stommerikken
koppen schoppen
verdomde schepsels
rakkers poten
krabbels en schoften
om aan te horen beloofd
de leraar is onze vrees
die notabene
lid van de staten werd

de dag verloopt als anders
tot ik mijn rampgebied betreed

onbespaard ook
van een hoop hondenstront
kijken mijn godinnen
lichtschuwend
op mijn biyas
van hoop en zegen
verwikkeld in de strijd
van leven en dood
tegen het al
verliezende symbool
van onvervalste edelmoedigheid
dat plichtsgetrouw oversteekt
het veld van het onrecht
en verleid wordt
tot het kwaad van de ondeugd
elke keer weer
tussen twaalf en drie

water
water is de roep
van de benevelde geesten
en kijk daar staan
de boerenkinkel
met zijn lotushanden
sproeien zijn verstokte lot
terend op de eerlijkheid
van de gefixeerde fantast
in zijn wereld

waar alles is als de goot

is er zon
dan heerst weer droogte
komt er regen
dan verschrikt de watersnood

ik at uit het bord
en dronk uit de kan
zo beschadigd
als ik deze avond
stil in een cirkel
om die olielamp
peinzend over
dit dodende leven
waarin het woord
van moeder
opdracht onthult
gebaren van vader
gebod ontvouwt
kinderen zoals wij
niet eens is gegund
te rijpen in spel
hoe simpel ook
maar gewenst

te ontspannen te vergeten
de geprikkelde zinnen
door het vergelijk
op school en op straat
met die onbezorgde lui
neerkijkend met ons sollen
met woorden cijfers
en geheugens op hun best
broeken gestreken
en schoenen onder hun zolen
zonder die verschroeide huid
alleen al genoeg
voor de wisselende afkeer

boeren werken
met de kracht
van de spieren
en dienen
de macht
van de woorden
de cijfers
en de wapenen

een boerenjong is de zes
een arbeid vele malen waard
dan de acht
van zijn klasgenoten
van beter komaf
maar met minder lof
zo er één was

een kwelling als basis
om op te klimmen
in de maatschappij
met een begeleiding
als de christelijke kerk
die voorschrijft
rechts in de hand
de bijbel ter bekering
links het zwaard
ter demoralisering erna

zo ook ongeveer proef ik
in mijn aanplant
een bekering
in de omstandigheden gekleed
die nu
als hun zwaard beangstigt
en de frustratie
steeds verkwikt
voerende tot daden
in deze spiraal
naar de afgrond
waarin de noodzaak je
jouw schaduw ontneemt
het blijft
een zon loodrecht
op de kale huid
ontwijk je hem
dan faalt
jouw verantwoordelijkheid
aanvaard je het leed
misschien raak je het geluk
om dan gespannen
weer te hopen
als die aanraking niet
jouw dood al is geweest

frustratie is niet alleen
wat je ervaart
zij is geworden
een trek van
dit boerenbestaan

je leeft ermee
en beleeft het kontinu
zij is een bewustzijn
een deel van jouw ziel
te vergelijken met
het superioriteitsgevoel
van vele stedelingen
even verderop
die met uitgeperste
pulpdroge parolen leven
en graag spotten
met de stand van de boer
de houthakker en de veeteler

eigenlijk een machteloze

klasse van armoedzaaiers
met vele alkohol
verzuipende vluchters
spiralend naar een vacuum
afglijden
waar hun ontbinding
hen tegemoet treedt
ontnuchterend verteld
over de illusies
van het bestaan dat
grotendeels gedikteerd wordt
uit de stad
met haar beschaving
een pseudo beschaving
een goedkope beschaving
van gekiste zielen
die om bevrijding smeken
met de arrogantie
van de brahman
die besmeerd met spuug
van ook de analfabeet
ten onderging

o beschamende stad
onzekerheid is jou
ook de ellende
overspel konkubine
gemotiveerde luiheid
kledij van je welste
hoe je dat betaalt
valt op aan
jouw vrouwen
de vraag blijft
wat je zelf
aan verandert
schande schande
hoor ik verwijten
de helden van suriname
in die dagen van
slavernij en kontrakttijd
daarna niet meer

drie in elkaar
verstrengelde
tomaten planten
verflenst en verflets
zorgen barend
tegelijk
vertroostend overgaand
in de volgende aanplant
is de werkelijkheid hier

ontmoediging blijkt
een meedogenloos zwaard
dat verschrikt

en doet vluchten
naar de vergaarbak
die stad heet
voor velen
een vervroegde onthoofding
in de strijd om het bestaan

de wisselvalligheid
in de landbouw
is groter
dan elke houvast
voor de
vertroebelde geesten
aan de moraal
uit de veda's
ramain en de koran

de verschrikking in de stad
overleven velen verdwaasd
mensen
zonder sociaal aanvaarde
motivaties
worden makasneki's
in kapasi holen

arbeid verlost
is de basis van de macht
als middel om te strijden
voor verdeling naar behoeven
het geeft niet waar
als het maar dient
de dag van morgen
de hoop om verwerkelijking
van het ideaal van vandaag

ze staan in bloei ... ...
bloesems
niet zo intens
als mijn eerste
die het begaf
ook niet
zo begeerd meer
want wie anders
dan hij
de boer weet
nu liever te berusten
dan te hopen op
vruchten met
wat tomaten smaak

bloemen
uit een zachte huid
geven vruchten met
veel zorg gekneed
en niet zoals deze

die verdrietig
staan te wachten
op regen zon wind
of op mij

ik weet het niet meer
en wil het niet weten ook
banden worden
niet meer aangehaald

wijs ben ik nu
voor een ander begin
met een gezonde hoop
kenmerkend voor
het boerenbestaan
zonder deze hoop
was ik geworden
beslist een worm
in de stad
parasiterend op
het groen op de markt
en de zweet in de zakken
van landgenoten
ook mensen
maar anders beschaafd

gistermiddag nog
zaaide ik
wat tomatenzaad
dichtbij de koestal
waar de aarde
vochtig is
en vruchtbaar

vastbesloten ben ik
om door te gaan
en als boer
mijn lot te aanvaarden
steunend op het besef
dat ik
alleen dan waard ben
te betekenen
een echte zoon
des vaderlands
door al die ellende
mij zeer wel bekend

maar liever een ellendeling
in de strijd om het bestaan
dan één daar zonder
op zijn staart
te zitten bedenken
hoe de prooi zich
vangen laat

laf in jouw wezen
jij met jouw
a(nti)-sociale geest
surinamer
dan schaam ik
mij ervoor

jij haat mij
benijdt en bespot
mijn boerenkomaf

ijver is voor altijd
als het maar sociaal is
dan siert het de individu
ook als hij in lompen
gekleed gaat
zonder hoed
zonder schoenen
bemodderd
en toch
met fatsoen

Arui

ligt voor
het oprapen
is bescheiden
vraagt om
erkenning

zie toch in
dat hij
de aardappel
in al zijn
facetten
op z'n minst
evenaart
zo niet
overtreft

....die ik lief heb

[De Latijnse spelling van het Sarnami]

L.S.

Voor de Latijnse spelling van het Sarnami is uitgegaan van de punten zoals opgesomd in het artikel-Richtlijnen voor een verantwoorde Latijnse spelling van het Sarnami[*]- door R.M. Marhé, waaruit de hier volgende citaten, die met de toestemming van de auteur deels gewijzigd zijn: Uitgangspunten voor de voorgestelde spelling zijn: gebruik van zoveel mogelijk één letter voor één klank, dezelfde klank voor dezelfde letter, vlotte hanteerbaarheid, lettereconomie, overeenstemming met de universele IPA-spelling (International Phonetic Association), overeenstemming met de Latijnse spelling van verwante modern-Indiase talen en het vermijden van diacritische tekens.

Wie behoefte heeft aan nadere details, bekijke o.a.: Dr. J.H. Adhin, Geromaniseerde spelling van het Sarnami Hindustani, Bureau Volkslectuur, Paramaribo 1964.

Schrijf de klinkers als volgt:

A	als in	GARAM	warm	IR	als in	KIRIYA	eed
A	als in	GHAM	zon	E	als in	EHAR	deze kant
I	als in	INSAN	mens	AI	als in	AINA	spiegel
I	als in	DHIL	luis	O	als in	OHAR	die kant
U	als in	KUTTA	hond	AU	als in	AURAT	vrouw
U	als in	SUVAR	varken	N	als in	ANKHI	oog
RI	als in	RISHI	ziener				

Schrijf de medeklinkers als volgt:

K	als in	KUTTA	hond	CH	als in	CHAMRA	huid
KH	als in	KHET	perceel	CHH	als in	CHHURI	mes
G	als in	GOLI	knikker	J	als in	JINDA	levend
GH	als in	GHAM	zon	JH	als in	JHARU	bezem
N	als in	LANKA	Lanka	Z	als in	ZAMIN	aarde
NG	als in	MANG	vraag	N	als in	JHANJHAT	twist
T	als in	ROTI	roti	T	als in	TEL	olie
TH	als in	LATHI	lat	TH	als in	THORA	weinig
D	als in	DANKU	rover	D	als in	DUKAN	winkel
R	als in	GARBAR	onzeker	DH	als in	DHAN	rijkdom
RH	als in	ARHAI	2 1/2	N	als in	NAK	neus

* Lallarookh, no. 2, 1977.

N	als in	GHANTA	uur				
P	als in	PET	buik	Y	als in	YAR	vriend
PH	als in	PHUL	bloem	R	als in	ROVE	huilen
F	als in	FAKIR	fakir	L	als in	LAL	rood
B	als in	BOTAL	fles	V	als in	VED	veda
M	als in	MANAI	mens	S	als in	SAS	schoonmoeder
SH	als in	SHANTI	vrede	KSH	als in	KSHETRA	gebied
SH	als in	BHASHA	taal	TR	als in	YATRA	reis
H	als in	HATH	hand	GY	als in	GYAN	kennis

Opmerkingen:

1. De letters Q, W en X worden niet gebruikt. Voor de Q en de W geldt dat zij bij enkele woorden van Perzische, Arabische oorsprong en een aantal Moslimnamen kunnen worden gebruikt: Wahid, Waqt, Iqbal.
2. Hoofdletters en leestekens zijn dezelfde als in het Nederlands en worden in dezelfde gevallen gebruikt.
3. Nasalering van klinkers wordt voorgesteld door de letter N achter de betreffende klinker te plaatsen: dant, thonke.
4. Let op de volgende structurele klankverschillen tussen het Hindi en het Urdu enerzijds en het Sarnami anderzijds:

RI = IR	SANSKRITI	=	SANSKIRTI	SH = S	SHARAM	=	SARAM
	KRIPA	=	KIRPA				
	KRIYA	=	KIRIYA	SH = KH	VARSHA	=	BARKHA
					VISH	=	BIKH
Z = J	ZARUR	=	JARUR	L (is vaak) R			
	ZAMIN	=	JAMIN		BADAL	=	BADAR
F = PH	FAKIR	=	PHAKIR		PATLA	=	PATRA
	FAZUL	=	PHAJUL	GY = GIY	GYAN	=	GIYAN
				PY = PIY	PYAR	=	PIYAR
V = B	VISHAL	=	BISAL		PYAS	=	PIYAS
	VISHNU	=	BISNU	etc.			

5. Bij verdubbeling van medeklinkers wordt de verdubbelde klank uitgedrukt door herhaling van de betrokken letter: SACCHA, ACHHA, GADDHA, DHAKKA.

De in het Sarnami ingeburgerde vreemde woorden, die qua uitspraak ongewijzigd zijn gebleven, behouden de schrijfwijze zoals in de taal van herkomst.

Apan des ke piyar Men...

1973-'76

Doha:

apan des ke piyar men
puji la dil se dari
sochake manse bharila
sarnami sanskirti gari

bhag bara tej hamar
ham pakka sarnami
ihi des men hamar
prem nagar hae
ihi ke karbe avadi

desbasi
mil ke gavo
dukh dard
lar ke hatavo
des ke dhan
bat ke khavo
i des ke matti
ihi kahat ba
samajh men apan
i bat ke lavo

sab hove accha
sab ke khatir
apan apan dil
lagal rahe
i des ke matti
ihi kahe

har prem prit
banal rahe
thagaran se ham
bachal rahi
i des ke matti
ihi kahe

hamar des
hamar des
tohar god men
hamke dukh kaise

javan tu jaise
phutat bali
ke dhan
ka na tohre men
janta ke
sukh khat

ham khethihar
aur jatna kamihan
jonk lagay kahe
sust hain
chhoray ke
hath se
pis dhari avo
hath-men-hath
dare
i dalidaran ke
phir ban jai
des rakhval

apan des ke
hoi jab man
tab lihe
sukh autar
phir bati
i sukh

sab ke hak se

aur khusi men
dubal janta gai
jay jay
des hamar
jay hak pe
larneval
tu sukh ke
chinh hae
ham tohar
rakhval

dacchin uttar
nadi bahat
purab pacchim
suruj chalat
des ke matti
pe ham chalila
aj talak
bhuktat bhuktat

kayar tu
sresth banal...

bisvas ghat pe
chama na
unati kaha
unati kaha

des ke
jan ke
vada karke
chunav ber ber jitle
premi palivar ke chhor
janta ke kadar na janle

jaun matti ke
bejatti karle
ohi men
toke milaib
bat se
to na bani
ham jani la
lat se
av ajmai
ese na bani
tab phir goli
ham chalaib

koi parhat ba
koi sutat hae

koi nasa men chur
mela men khel
karat karat piyare
kahe gaile tu bhulay

apan des apan gaon
apan karabar

yad to kar
u ghari
jab vada tu
karle raihle
jaila re maiya
laut ke ek din
jarur ham aibe
os ke buni ghat
as ke tu re
kahe karle apman

chal chalat tu
aisan bedhanga
kahi na i samat
bat karat tu
aisan bichh bichh
sekhi bharal sunat
soch tu le ki tuhi
bhavisya hae
na ekar mehman

des men
hamlogan ke
gariban ke mela
tagat valan
eke satave
samhare valan
samhar gail haen
dur samundar par
aise na
hoi ke chahi
hamlog ke vapas
jaike chahi
apan des ke
godi men
hamlog ke
lipte ke pariga
aur dalidaran ke
hath se
eke chhorave
ke pariga

jay jay sarnam
jay suriname
sarnam jay
suriname
sarnam jay
suriname
sarnam jay
suriname

are ham kisan
biya jamaili

gai posli
har chalaili

sukh ke maral
dukh ke naiya
khe-i-i

khuti chhor
chapu pakarli
ekre bad
bail se jotli
traktor se
jotte khan
bigar gail
hamar kheti

pina chhor
tin se chhaili
parsara jarayke
palanga se gherli
bhala batav
ka bigarli
tor re

tu rajvara
raj chalave
ham bhi toke
chun baithaili
jab se karli
tor asa
murchay gail
hamar takdir re

tor pharphand men
har heray ge
gai goru
sab bikay ge
per palo
bhi jhuray ge
tu sare
sahar ke devka
hamlog ke
jinde khalele

rovat hae baccha
mai ke chhati
men liptal
dudh ke badla
ansu pike

jat hae beta
ghar chhor ke
mai ke ans eke
rok na sakal
kaise pose
bichari ath-ath
larkan ke
bap ke kamai

men ag lagal

ankhi mijat beta
chalal jat ba
phutal takdir
sait jorlei

soche...
jaila maiya
tohar duar se
aibe tab
hasab piyar se
na aili tab
man lihe ki
hamar ghamandave
hamke khay leis

dal bhat chatni
khay ke barka
bhail natva
aj talak dekho
bhuktat ba
kahi i pira hae
kahi u pira hae
jivan ke bara
lolar hae

dal bhat
bachavu boku
chatni
bitaviri kohra
apan larkan ke
khavavat ba
baki tani tani
ath larkan pe
asar na kare
sukhan bhukhan
sab jiyat hae

rat ke natva soche
ag lage aisan
jivan men
kam milat kahi
to karti ha
baki kam to
parhal likhal valan
ke khatin hae
ham to anparh
hamke ka mili

roj roj ke binti
pani men paral hae
malik bhi muh
ese moril ba
rajniti valan ke

chunav se khali
kam haen
janta banave valan
natva aisan
bahut ban

jindagi bhar
koi rovat
koi mauj men
dub marat
ka kahi
u admi ke
jekar ghar
larkan se bharal
aur kamai tin ke
hol na top sakal

nalayk kahe ham
bani la
samajik khiyal
hamke kahe na

apan ghar ham
banay lei
apan ke banay dei
ekvan ke
jebh kat ke

samajik bato
to samaj ke
bhi socho
samaj banal hae
to apan hardam
ban sake hae
samaj bigaral hae
to apan
bana-banaval gandhai

Rista-nata

1973-'77

Alha

rista nata
lamba chaura
chhite bati
prem se pujai
nahi samaj
mariga tana
i jivan
hamar murchhai
are ham
hai samajik
hamke na
dar hae
je mange
ave ajmay
ham ohi
kalkatiya ke
put hai
bara dhav
dhup val

achha sanghat
jaise thira pani
saccha prem
jaise safa aina

ghingore pe
turant thira jay
chikanai se
garda sarak jay

mange se na mili
boile pe
sinche se sachari

bas ihi sinche men
dhab chahi
je jane
oke ekar na kamtai

sangh men bachpan
kat deli
tu aur ham
ham tu bhai bhai

sapanvo men na sukh
apas men khub khel raha
ratiyo ke na aram
batiyan men prem raha

kabbo kabbo bhukh ke khatir
koi koi ke gulami
ham log karli
kabbo kabbo sukh ke khoj men
ham tu duri duri raihili

matti se na muh mor
baki maiya se hoy jat raha
bahire men jhagra
bappa se dusmanai raha

duniya has ke tana mare
aur hamlog ke chamarpan niharis
tu hamar sangh rahile ham tore
hamlog apas ke dilasa rahili

na bhail u as niras
na hamar tor men kamjori
na ba ab kata
hamlogan ke rastan pe
phir chahe kuchh na rahe
hamar tor prem na mare
ihi to hae jon
hamlogan ke samharis hae

aili hai tore

duari ho sathi
lele badhaiya bara

gala lihe
gana lihe
lihe atiya phulva
mahkadeli tor
duariya ho sathi
khusi sangh
mahkauva tamam

jon dhave
ohi pave
karma ke
lekh hae
sukh ho ya
dukh hove
apan to
bhes hae
kaise kahi
lakh baras
jiv tu piyare
malikva ke
kaise sunai

chhota chhota
batiya mor
tohe mooi
lag jay
jon jani
ohi kahi
aur kaha
se layi
av baith de sath
ihi to hae u dinva
yadan men ek yad
ban jai aj

nachat gavat bajavat
jiyinga hamar bahiniyan
des ke neta bhi ban ke

jon alang u lon chalinga
mahakle kariga
okar gor ke niche
dharti maiya hasiga
tuhilog ke hath se aj
hamar man tajal hae
aur piyar se hamar piyar

tu khetan ke rani
sab phulan ke phul
tu mai chahe aurat
bitiya chahe patoh
tor piyar

jekare men dhas jai
u sukh se
apan khei

tin gaon ke nauta ba
tin gaon ke nauta
ain haen sakhiyan char
sajaiyen dulhiniya ke
hamar bahiniya ke
hamar bahiniya ke aj

gaon se ain haen
maiyan behiniyan
dalbhari roti pakaihen
kan pe tamakhu
tel men phoran
nak men pani
bagal men botal
bhandari lele dapkail

sari ke lal gulab
deh ke hardi
ankh ke kajar
sarmindha ke
per ke phul
dil chhota se
karke hasat ba
ankh men as
lele kahat ba
abbe to baki
adha din hae
jab duariya pe
hoihen nach

navu bichara sabere
se bhiral ba
kund ke sobha banaihen
dhup ke lakri
gena ke phul
barka ke okhri
duba ke ghas
am ke patta bhi lail

sekal sekal
dhapla ke tan
phoran ke chhink
chulha ke ach
narnari aur
larkan parkan
dekh ke dulhin
udas hoy jat
muh ke gadauri
men leve chhipay

tor saccha saccha
ankhi se
hamar rasta ujiyar
tor hansi se
to chuhil hae
ghar aur
angana duar

chamke tor gal
bhuhar tor bar
chhama kardeve
tor nainavan
banmasi hamar
atna jhura paral
baki sukhan na
tor piyar

khay ke pakavat
gay ke sunavat
bhaiya ke
achha lage
tor tan

i moment yad
as duhe ankh se
roile hamar yar

jivan ke
naiya men
dher ghat haiga
kuchh kuchh din
i sab pe gujar

kauno kauno
aisan hae
ki yad men
dhas jay
khode se
nikare na
aur gahira
ghuns piray

hamke tak ke hans
i judai na ba
samay aur samaj
ke hae anusar

ham aur tu
ek phal ke
dui biya bati
jaha bhi
raho khoi
apne ke
chahe jon
hal men
pa leval jai

rovat javani
tutal duar pe
apan dukh sunave
sun ke javan
thathha mare
ankhi apan
charhay

kahi ham pay
na jai...
dohravat
man tarsave

i ka jane
bichari ke
man ke
dukh dard se
sara dar
ke bhage

anet ke jar men
aneti palal hae
niti giyan
bhail khad

oto khat
apan mai bahin
bech deve
hebi boi
modo savari
kare bephat

kaha se lai
roj roj gos bhat
jiv kachay gail
ka kari e ram
na sukh se
rahe ke moksar
na chhor ke
jat bane

tuhi log
ke muh
dekh ke
sahila
ka kari

biyah bhaile
das baras bhail
dukh baro
mas katli
ka kari

thik se kahi
ghar duar na

admi daru
se nahay
nasa men dubal
muri pe kodo dare

jab dekh
tab ohi kabodhan
jiv kare
ka kari

i durdasa
kab tak sahi
e malik
kaha leike jai
apan babal

jan de dei
to larkan bilai
chhor ke chal dei
to duniya hansi
hamar late khat
gujar jai
ka kari

Rovat
Dil
Gave...

1971

Chaupai

rovat dil gave
ka ka bital
thandhay sikural kape
ekre pe bahut bhijal

prem ke pujari ke
amdani ke lathi maris
bach ke pujari rove
piyar hamar chota gail

atne tak rahat
to kahe ansu bahavat
davai kaha kat kare
piyar dil se chhinay gail

parda jab hatal
tab tu hamre
bagal men
rahe kharal
hamar jiv
gulgulay ke
apan parchhahi
men khariay
kabulave lagale
ki tu hamke chahe
jivan sangh batiye
mai bap hinya
chaliye ki na

jab bat dhasal
dil bole lagal
ki muh se vada
banda na kare hae
prem ke saval ke
prem se jabab deila
mai bap ke man hoi
jab hamar hove lagi

baki u kaise hoi
jab tu apan
dil dabay
khali muh se
piyar kariye

phul phulan
sab pattan hansen
dari dari halphay
sab prem ke rang
phul men
phul men
tu samail

uppar dekho asman men
chirai sorh machain
gali gali ke
phulan men
titliyan muh lagain
are saheli tu
koi bat to puchh
ham tu amne samne

i thanda hava
i jharna ke pani
hamke yad karavat
tohar pahilka mulakat
tu hamar dil
ke kankha
hamar dil
tohar khad

kar le dui batiyan

sachar le tu man bhar

kahi chhahi
na haega
i dil men hamar

hamar dil
tohe bhukhan
bahut bikat satave
sab prem ke rang
phul men
eke jab ham turi
tab tohe heray jai

badar renge dharti ke
re chanda
bhaunra chume phulan ke
bechain paral tohar yad
men banda
hervave apan ninvan ke

keke dekhi keke bolai
pas na koi hamar ba
phariyad piyar ke kese kari
are tu to hamse duri bate
tu to hamse duri

man hamar bharat na ba
tohar mahkat yadan se
git prem ke aisan na hae
dil bharde tohar batan se
roi ke gai ke ka ham kahi
are chhaunri tu hamse duri
bate chhaunri tu hamse duri

rat hamar katat na ba
kaise bhuli tohar sasan ke
aise hava jab bahat rahi
tab nin sait ajai balam
ham pijara men tu maidan men
aise to koi milan na ba
phariyad piyar ke kese kari
are tu to ham se duri bate
tu to hamse duri

gin gin tarai
dil ke samahre
ek besahara
tohar begar
rasta men kata
bichhaile kahe
av re av
dil ke samhar

aisan bandhan
u banhil ba
tohe ka pata
tohe ka pata
rat din ke u
ek karis ba
tohe ka pata
tohe ka pata
piyar leja
piyar deja
oke aur kuchh
kam na ba

javan dil
javani ke asa
katna karis
katna karis
rakh na kar
i saccha dil ke
apan javani ke
ach se bacha
rovat rahi ga
kab tak u ankhi
os ke buni ghat
as lihe

a re a
dilva hamar
hera gayal
o sajan
tohare ban
dilva hamar
hera gayal

dekh aj diyava
jalaili hai
tohar nam se
jalal kare
jivan bhar
tohre dil ke
ag se
piyar barsav
piyar barsav
bahut piyasal
dilva hamar
samharat na ba
samharat na ba
dilke pira
ham ka kari

dhira dhira
chal tohar
hamke bha gayal
tuhi to hae
sapanvan men

aj jekar pichha
ham par gaili
ek jhalak
dekha to de
atna sataveke
thik na ba
samhar le
samhar le
chal tohar
jeke bha gayal

dil katna piyar
kare tose
toke to jaise
malum na ba

ratan ke to
nin na avat ba
din ke tohar
sapna satavat hae
kahe kar leli
piyar ham
dil men bara
khalbali machal

roosvan ke ham
tur lei to
dil men jaran
hoija hae
tor gal ego
apra ke bholapan
oke chum na pai
benasib hai ham

kabhi chan ke ham
namaste kari
dil hampe khafa
hoja hae
chahe ag lage
i duniya ke
hame toke chhor
aur se kam na hae

rat aur din
ail jail kariga
badarvan ke chehra
badlal kariga
paida je je bhail
jarur mariga
hamar piyar tose
sada rahiga

dekho dekho
duniya ke
dhang dekho
dhokha hae
sab kisim ke
hamar dil ke
chir ke dekho
katna saccha hae
aur rahiga

av re av
hamar bahiya
men lipat ja
ham tikiva
aur tu latti
man bhar le
chahar ja
ha aur ese
jabar sahara
toke kaha miliga

tohar oth ke garam
hamar sans men ghul ke
gave hai git
jon tohar dil men baske
tohe khalbali men karke
hamar yad men chhore
pas ajat

hamar yad ke mala
tohar gale lag ke
tohe khusi men duba ke
udas ho jat

kahe se bahut dur tu
katna kamjor ham
sathi kaise tohe ham pai
na jani
tohe kaha lukvain sab

tohar dil ke
sathe-sath
ham lagal hai
galave pe
apan dil
se sane khat

aisan na hove
ki parthan
kamtiya jay
sukh ke loi
basi gandhay
bele se
na belay

dekh hinya soche
se kam na bani

agiya bare hae
tu tauva de dhar
ham loiyan belila
tu telva
de lagay

aise ban
sake hai
jaise ham tu
mangila
oise bebat
ke bat men
kauno bher
na mar jay
ham daraila
batiye na
kat jay

tarai chan ke na satao
hava khusi leke avo
sukh se jiye sajaniya
ihi to hamar chirauri ba

jab gussa jai hamar jan
hamar bhag gohrai
barkha leke nava kankha
phula ja ekar ankhi men

saram eke bahut ba
ohi se khulle na batiyay
jab hamse karbo kare dui bat
sikur jay jaise chilbilaiha

tohre pe katna
as lagaili
duniya hamar
tohi ho saheli

tohe dekhe ke
ankhiya tarse
tohe pave men
besahara hai ham
i git hamar
i ghari gam ke
dilke dhak-dhakay
tohar yad
men miladeis

tohar pakka dehi
kariya bar

barka ankhi
hamar man men
sobhay
abbe sanjh bhayal
kaise rat kati
akele ham
kidhar jai

tohre bin bahut
udas bati ham
duniya hamar
ab khokhar
hae sakhi

ham sochila
u din jab tu
nam se gohray ke
bhijal ankhi
kapat oth se
namaste karle rahe

apan oth ke chumal
ego lal roos
tohar hath men
rakh ke
anguri gadauri
men dabay ke
namaste ke
jabab deli rahi

ab tu na bate
talas karila
apan dil ke
saval pe
vaisane ego jabab
abki faja-lobi se
namaste ke
man karab ham

barisan ankhiya
milais raha
pal bhar men
dhur par gail
hamke samajh
ab ail hae

ek ek roos se
roj roj tohare
dil khat mala
guthli rahi

tohar jiv ke
matha karke

piyar ke batti
barli rahi

matha jam ge
batti but ge
piyar na jani
kon khokhar men
ghuns ge

lientje jaise
mail ke dhar
baih ge
ham jhure
raih gaili
bhukriai la ab

idharo udharo
kidharo na
lage dil hamar
chanda tu chal ja
suruj tu dhal ja
ham takale karab
raihe jabe akele

i chameli ke mahak
eman bhi hai nasa
je i nasa men a jai
oke duniya dikhai dui

i piyar ke hae maral
dil garib
raih gail hamar
jon sathiyo kono milal
to hamke chhor deis
hukuve pe

hae paisa tor lalich
hamar prem se barh ke
tore pichhe ha lagal
dhakka uth na paila

ha gariban
tohar ka thikan
i duniya daulat
valan ke
i log jan ke
sathi chune
gulami karave khat
dharam karam
pharphand ba
laj-vaj ke
ginti na hae
jaha paisa
vahi sasta ba
ekar piyar

bitiya chahe
bahin se

dui ghari men
piyar apan
alop hoi gail
phulan ke mahak
gandhay lagal

piyar hamar tu batav
kahe gussa gaile
har moment ham tohar
puja karli rahi
har gali ham tohar
git gaili rahi

sochli rahi
ki ujer hae
hamar jivan
khusi najani kaise
phut ke dil pe chhitkal
ab adhar men ham baith ke
apan takdir taulila

bhukh khay se marjat
piyas piye se bujhjat
i tutal mohabbat
hame ghulay ba
pira men bam
dil bole hamar
ham kidharo ke
na bhain

sochila ki
bital dinan
ego halpha rahin
jon hamke satay ke
kinare lag gail

ego larki
jit leis raha
hamar piyar se
chhalkat kamjori
mohan dil

sali apne baih ge
naihar ke alang
jaha nakli ravaj
svarath ke bhukhal
kheti jagal bedhab

tohe sada divali rahe
tohe sada khusi mile
hamke apan hal pe
chhor de chhor de

ham divana raihili
ohi men bhul karli
tohar chehra
sapna sath hera gail
bara kathin baki
i piyar ke natak
parda jab khule
ke bhail
khelari log
himmat har gain

bara bedhab
i piyar ke joti
jab nikhare
ke bhail
tab ainave
chitik gail

Ham aur
Hamar
Sanskirti

Apan kamjori

Sanskirti ke bahane
aggu-bhaggu bidvan ban jay
pandit biyas pe baithe
sab ke bharmave apne tauriay

khali khopri men ved ke mantar
raih raih ke pagalae
pandit bichara thik se
hindi na samjhe
uppar se sanskrit men abhuay

gaiya gabhin bulva dudhan
phor phor ke samjhave
javan samajh ke pandit ke chalaki
bole apne na jane hamke ka sikhai

sanskirti valan kape apan kamjori
ke dar se
janta se bole eke lev bachay
dher jane soche dui dai havan
kara leb
to hamar sanskirtiya bach jai

hindi sikho hindi parhavo
apan sanskirti lev phaylay
ihi ke put bole
a tu hindi-diploma mi habi
ma mi no sab lees moro
man a bun langa kaba
muh bichkay

sarnami ke bole aili-gaili
sanskirti bigar
na samjhe i bichar ke bhikhmangan
ki ihi se bachal hae abbe talak
okar hindi ke parchar

jivan ke nasa
jiye men hae
paylo eke
ban ke khelari

jivan ego khel hae
janle to ka ...
gar khele baji
jital na gail
jite valan
kam nikarin
jivan ke nasa
mahanga paral

saikaran haren
nasa khoj
rahin haen
dukanan ke morsu
duar pe kharen

khel men dhab haen
dhab men safal
ajmave se hajaran
dar gain

jivan i kahe
aisan phanda banay
karoro ke lute
ek dui ke lutave

apne ap ke lute men
nasa botal ke
jivan lute men
nasa jivan ke

bhala pave ke
bura jab pujat ho
to mukhti pave khat
saitan pujo

jivan hae
khali khali
na batti
na joti

hath muri
pe dhare
ankh munke
sochila
apan javani

andhiyar men bati
andher men rahili
ka hoi ab age

hamar man jaise
jharal am ke per
apne na moksar bhail
dusarkan khay lein
jatahra phek phek

pharal raha
khay khat
kaccha
chahe pakkal
lagga se
chahe chahar ke
tur leten
to hamar man
atna leriyan
kahe dekhat

admi admi ke
man karat
na apas men
chhua chhut rahat
to kahe jiti ham
bheriya dhasan

chhota sa jivan bhi
barkavan ke hiya
bara sa mehman duniya ke
karat ban karavat haen
khat haen khavavat ban
lut paven to
lut hi jat haen

dharam sanskirti ke
haen i bap
bhasan updes ke nana haen
attiyachar ravan se bara
to bhi mare na jat haen
are maiya ho are bappa ho
are dada re are malik re

aise u log haen oise na
jaise hamlog hain aise thik
eman mauj hae
eman mauj mana le na
kahat ban karavat haen
khat haen gavavat ban
lut paven to
lut hi jat haen

kheti chhoren sahar bhagen
dukh ke bhogen re
kheti valan gaiya duhen
dudhva bechen re
are maiya ho are bappa ho
are dada re are malik re

gaiyan duhi ke bechen
chahe pasuri ekar tej hae
chamara ke niche mas ke upar ha
kheti men na kuchh rohe
jhura maris jay jatvake
khethihar ke takdirva men
darara phatal hae

jhandi charhave ke
katha sunave ke
muran karave ke
sab das baje

are eman ka bat hae
pandit ke to chalti hae
u chahe jaise oise kare

pahile u karat raha
malik ke dar ke
ab u karat ba
tem se lar ke

ha tab panditji
karat raha
isvar ke bhakt ban ke
aj kal u jiyat ba
lakshminiya ke sevak banke

pandit ke updes
sarabi sans se
nikarat ba
tamakhu ke dhua
se jada
updes ke mitha
mahak gandhat ba

vais ke karam men
pandit phasal
hak brahman ke
mang rahal
murti ke bhitar
apne khara hoike
bhagvan ke badnam
kar baithal

are e panditan
ke pujaran
pramdata u hae
granthavan men jekar
charcha bhail
pramkhayak pandit ba
jekar honevala
svagat khat

bhut pret ke ghar
path dohraval ja hae

hare rama hare krisna
rama rama hare hare
hare krisna hare rama
rama rama hare hare

o parbhu tohar nam
levat jag sansar
tohar muh ke parkas
kaha hove ujiyar
dekha do darsan o ram
kardo duniya ke bera par
tohar bin gahira andhiyar
kaise hove ujiyar

isvar allah masi
sab tohar hae nam
tu bhikhmanga ban ke aj
rove pandit ke duar
banay ke daru ke panchamrit
nasvay ke jantan ke hiya
garib ke jebhi kat ke
pasar ke jiye chandalan ha

barambar ham apne men
apne ke khoj na paila
ber ber ham apne se
dar ke dur bhagila

malik ke ham banda
apne ke khoj
na paila
kaise pai
i malik ke
jon hamse dare
o piyare

muh pe mithai
pith ke pichhe
auro ke mur
ham katila
apne katay
chehra pahin ke
samaj ke
garhuvai dekhaila

dharam jaha na
karam kahi kuchh na
adharam ke duar pe
pap bahe
paurte eman

dubakki marila
aur chahila
pun ke dan

kaisan bekamma
bati ham
dusre ke
bharosa chahi
apanval hervay
dusre ke
prem ke bhukhal
sis bhikhmanga ke
dei na paili
tone pe hamar
man mariyada
bilkul banal ba

i sanskirti valan
se hamar jiv
gail kachay

sanskirti bachav
sanskirti bachav
kabbo na sunli
sanskirti barhav

i ohi garib hae
jekare tel chaur
ghar men
tarkari khet men
baki pakave ke
kauno dhang
na jane

na apan bhasa
ke man kare
na larkan ke ijjat
apane pachhim
pausag men
puran dhacha lele
duniya ke mange
ekar man kare

aurat ke bole
natak se bharal hae
bitiya ekar muri
ke babal
dharam ekar
thik hae khali
apane ka jane
bis baras pahile
ekar bap es e batais

din ke muh bhar
gari bakke

sanjh ke bhar pleta
le hur
bichhauna pe
gayatri mantra bol ke
rat men sutle abhuay

sanicchar ke murgi kate
gilas chale dana dan
thora charh jay
tab utpat u the
besaram mehrarua
ke nani tak
jay chahar

atvar ke ujjar
soth pahin ke
babu mandir men
aguakar banal
apan bhasan ke
dauran men bole
uch hae bisal hae
bhaiya log
i sanskirtiya ke
lev bachay

ka hae tor sanskirtiya re ...

are u kauno puchhe
ke bat hae
utha lo ramain
parho ved puran
phir pata chali
kaise ka bat hae

kaun kaun tu apne parhle hae ho ...

tose kaun kam re
abbe puchhiye
kay dain
haggi-mutila
nilaj
tu ka sochale
hae hamke re
tore aisan ke
apan jebh men
dharke chalila
tu hamar juta pochh

bas thik hae murukh
tu dhurt hae nasan

ka kari malik
ham sanak jaila
kabbo-kabbo
maf kardo parbhu
ham sanicchar ke

tohar nam se
laddu deb bat

ghar pe faryari manave
le dhama dham
bigi poku pe nach
sranan men
uppar se bole
ka ba kaphariyan
ke pas

katha havan
phagua divali
ved puran
bhagvat sanskar
jhandi ramain
milaike
bhakchonhar ke
sanskirti mahan

chal chalan
bhasa pausag
dusar sanskirti
ke lein apnay

khet ke bole
chah ta hae
ham na jab
behtar ham
kin ke khai

per-palo
gai-goru
murgi-chingana
kheti-bari
dhan-pisan
ekar jiv
ke babal

bhaiya nava
sanskirti val
mange sarkar
men kahi kam
dharam sankirti
ke matlab janat
tab na bolat
ber ber eke bachav

mai bap aur larkan ke
apne men
aur gair se bartav
posan palan sath
apan bhasa ke pahchan

samaj men
uthe-baithe-bole
aur ka na ka
i sab sanskirti hae

jaise bhi
chhite-bove kate
ke tarikka
haibi-daibi
samhare ke upay
parhai-likhai
sadi-biyah
jhandi-katha
aur sab kamil
dharmik bichar
phir dhove-pahine
gave-bajave
gari-garavja
chugali-chai
natak-vatak
aur katna se
manal kamil
chij va bichar
i sab
parkirti se
mil ke hamar
samaj bhail

admi ke sanskirti
adle badle
har samay men
dusar parbhav
jon na bhave
u khajana
jon sohe
jatne sapre otne
samajik eke banai

ekar nam
hae piyar
aur ekar
nam mohabbat
i dunu ke
joral jai
to ka hoiga

age kauh

mitha-mitha
garam-garam
miliga hava
sapanvan ke
asa sab
pura hoiga

are atna tak

jab rahat

tab nam na
hovat piyar

parmatma ke to
dekh na jat
u bichara
saja sunavat

ha... na ek dui
larkan baki
das aur dui
tera bemari bokhar

paitisva barisva
ho jat ba garh
kamaiya ke
ka kahi
desva bemar

ha... chor ke
nabab babu
jag ke
pardhan ba
mur katat khat
to bhi jag
barhat jat

om maro
luto khavo
parmatma
dhaniyabad namam
chahe koi ke
pet bharal
chahe na
bharal hoi
hamar kam
bana banal
svaha

jon bihan
kare ke
aj karle
bihan dusar
thagai dhab
bichar liho
svaha

parmatma matlab
par atma ke
gardan men mala
pahinay ke
bhajan gay liho
sab pap chhama
hoi jaiga
svaha

Gavat
Dil
Rove...

Arti:

gavat dil rove
apne munni ke khat
kaha ba u kab mili
pata na chale ham udas

garera ke thal men
garera ke thal men
khojat thak thak jai
sarpat men kaise pai tohe
kat kat ke bhab bhay

per pe chahar ke taki
per pe chahar ke taki
maidan men bhi tu na dekhay
jangal men kaise tohe khoji
bavravan men phas phas ke gir jai

basvariya men khoj ke
paruiya men haphila
ab dilve men tohe khojila
kay dai charhal piyar ke pani
tu kahe na utray

machhari ke bahana
peti ke kinar
chhahi men baithal
purain ke naram
danthi ture
ego prem ke mala
banavat ba

lahanga batore
gor pe baithal
hath men mala lele
ankhi mijat ba

bhijal ankhi
chakmakat taken
ki avat ba ki na
u vada nibhay vala

man mare
khara hoike
anguri ek men phasay
dehi ture lagal
atne men dubat korku
dekh leis
aur hadas ke
katiya hinchis
bichari bichhalay ke
gir paral
okar mala tut gail

tohar yadan ke ham
ego mala banaike
apan dil ke sajaila

i dil hansi men dubal
piyar ke ego dhun gay ke
tohar puja karat ba

aphsos hae ki ham
tohe abbe talak
sapanvan men chhor
kahi aur na dekhli

kab tak tarpab ham
tohar naram-naram gal
sugharave khat
kab tak lalchaiye
tu lukay lukay ke

hae piyar tohar saccha
to bhet hamse karle
hamar dilke piyas
baras ke patade
i prem ke gagri
nahi to phat jai

bahat hae pani
samundar ke or
hua se na jani
bahi kaha
dekh na sakila
puchh bhi to na

duri ke rasta hae
tohe pave ke yar
abki khove khat na
sirje khat apan piyar

ghayal dil hamar
dare hae
tohar dil ke mel

dil pichha khinche
tabbo bole chalbe kar
tohar alang

dil na turiye na
bisvas na pare hae
karar bhi to na

nikaral hae chan
naram rosni
mitha lage
git piyar ke

achha lage apan
dil ke khissa
i rat men

katna halluk
bati dekh
badarvan
bichhais hae
bichhauna hamar

atna naram
bichhauna pe
atna kara
sans leila
apan jarat dil
thandhave khat

dilva ke ha boli
dehiya bare
lage hae
chhatpatat jaise
ghatka lagal ba
sapanvan men
hamke aj

e chan
ajoriya rat men
tohar yad hamke
hiya tak layil

na jani kaha
khoji ham tohe

ham udasal
nadi ke kinar
thanda hava men
tohe dil men
dhar ke
phul ke
chumat bati

bahat bahat pani
samundar
samundar khojat hae
hamke udasal
dekh ke
laut ayil hae
i pani
laut ayil hae

hamar samundar tu
na jani kaha
sapna men dubal
phul ke bichhauna
pe aram
karat hoiye

nadi kinar gaila
prem ke naram git
jharna ke pani
jharna se bole
banja hamar mit

i pani men
tu na bate
i hava sab
tohar na hae
chan tarai sab
ain hae mile
tu abbe tak
aile ne bate

av re av av re
prem ke merhi
patni ke
ban ke rup

tohar bol ke
piyasal man ba
tohar ankh ke

ujer hame kam hae
bat baniga tohar
bat se premi
der na kar
ihi pakkal
moment hae

rat kaise
akele katab
tu milte to
chain milat

na ban bedardi
asa bahut ba
hamar dilke
tohare pe lakshmi
tu roosva ke mahak
na bate
tu sab jug ke
ajmaval batti

av ham bar dei
dil ke salai se
tohar hamar
duniya ajor

gai ka
kaun suniga
hamar dil
ke kacchahin

har ek tal pe
hamke yad hae
dil se khelat
ankh se larat
u chehra

oke ka khoji
apan to
chain heran ba
kaise boli ki
uhi hamar
chainva hae
i sunke bichari
gussa na jay

okar dil ke
gahrai kaise napi
abbe to na
ank ank se laral
na dil dil
se milal
hame dekh ke
bichari bhagal-
bhagal phirat ba

rat ke tohar
ankhiyan ke
ham ajor deila

tohar sans
se apan
sarangi bajaila

are e chhaunri
ham bah gaili
tohare prem ke
charhal pani sath

kai kaha
alop hoige
rove palivar
sathi sanghati

av mil
av mil na
bolat hamar
khulal dil
adhmara
ab sarangi
ke ka boli
apan jiv aphanat
maut se larat ba

kahe atna
sataile re
tohar rang-dhang
ham aise
sochli na rahi

jivan ke rasta pe
katna akel
ego hansat dil leike
phulan ke mauj men
apan dil
herva deli bati

kapat oth se
i koto-misi
ke chumat
hava ke tal pe
milan ke
git gai la

jindagi ke bakhera
chhoray ke hame
apan sathi se
karis saphar
pe akele

pata na ba ki
kaha miliga

u mandir

jaha okar
rup ke gaharai
i phul ke
sarmindha kar de

phul bate tu
phulail kar
mahak bati ham
toke mahkail karab

prem hamke tose
jabarjast hae
hamar bin tor
koi man na karat

rat din
jara garam
sab pahar
ham tor sath
toke chhay
sab bhar rokila
tone pe tu na
abbe bolle
ki tu hamke
chahe hae

andha tu bate
ki ham bati gavar

apan prem ke
ghat ke kanti
lag ja larki
kay halpha
ham bhejli
ekko na
ego sanesa lais

i ghisir-ghisir
mohabbat achha
na lage hamke
atna din gail
katna aur jai

dekh chhaunri
i dhire dhire
kam se
piyar ke kuchh
nam na hoi

jaldi bichar ke
apan man tan se
sanes de pahunchay
ham turant aibe
halphat bot men
saj ke toke let jab

apan prem ke
jangal men
tab toke pata lagi
ka tu misi karle
jhuthhe atna din

tor ijjat lut ke
dhokha dedeli
aise bat na hae

tu hamar daya
ke khelauna hoike
khel men
ek damse gaile tut

ihi se hamar asa
aur khusi mar gail
hamme toke chhore
ke paral

hamke marvaike
kuchh santokh
toke hoi
baki haral khel
haral hae
jite mang
to dusar khel khel

apan javani
ke kabja men
toke hare
ke kans
jada hae
jite mang
to apan dimak
kam men lav
oise man
sukha jai
tanal chhati
kumhla jai bedhab

hamar dil puchhat ba tose
tohar dil ke ka hal hae
ka tohar sukhva oisane ba
jaise ham sochli rahi ek din

hamar piyar ke chukani karke
tohar dil se hataval gail
ek ek chukani phulpatta banke
hamar dil pe chhayen
piyar pale

phir i dil jabar hae ab
apan prem ke charcha kare

abki ankh mun ke na
dil khol ke bhete ke hae oke
hamar prem ke merhi ke bagal
ke gatta jekare hath bikai

rovat bate
kahe ans bahay
i jivan ke
ego khel raha

kaliha talak
hamar sathi raihile
aj ham tose dur basli
muh piyar ke
vada karis
dil dil se
napharat kar leis
eke dhokha
na samjhiye
i dil ke mandir ke
ekva parsad

bhulan bhulan
phiri la
tohar bat
tohar pira
i bagal bhi
hamar dil na lage

apan parsad ham
turant khaleli
tabbo abbe
hamar jivan
ke rasta
bahut chahatiyan

oth jibh se
bhija ke
sans bhare
tohar yad
men laulin
gave akele
sarkan pe

jhisiyat pani
hamar gal
pe khele
hamar man
ke nichohe
tohar muski

astile hava
hamar bar

se khele
aur soch
men ham
apan anguriyan
se kheli
tohar jhota men

nau din bit gail
ab ham tu
puran hain
kuchh karke
jaike hae
i duniya se
piyar na tab
dui batiye sahi

na tarai na chan
na hava na bayar
sagro chup-chap
jaise marni paral hae

i bhayankar andhiyar
hamke khali khali sujhay
bhabhbhat ba dil
tor chah men khaliyan

nikiyay dharin hamke
latiyan toke kaske
i kas ture men
kasai hoi ke tone pe
bhothar par gaili ham

abbe baki bare hae
hamar dil ke ghiv men
tor baral batti
ihi ajor men
hamke pave ke hae
oisane chok suja
ki ham nath saki
gar koi sanka
ek dam tor
kathin palvar ke

othiya pe tore
ras chamkat ba
jaise amva ke
gujhva pe

ang ang tohar
pharak rahal ban
katna tang hae
dilva men
avo re na jav re

avo avo avo avo
nacho re nacho re
nacho re nacho re

sath men hae
ek aisan chokariya
gavat naina jhulavat

dhan daulat ke
mang na bhaiya
prem ke hae pukar

sukh dukh to
aj mil hi rahal ba
chirai ke chuchu
rahal sunay
na jav re a jav re
na jav na jav na jav
na jav re nacho re
nacho re nacho re

tohar angana pe
malaiya gena
phulan ba
okar niche
ego megha phule
phulsunghaniya pe
jaise ekar bapve
ke to perva hae

tohar bachhiva
turaike hamar
chaurayvan chabat hae
jaise gar boval
ghas hae
okre bap ke
bapauti pe

tohar piloriyan
chhatak ke
hamar sem ke
thala khoden
jaise u bedam
ke kauno
baur charhal hae

hamar dil chhutan
tohar piyar
charat ba
sarpat motha
bankas titki
se santokh na hove
dhaniya parva
kena murena milat
tab bolbo karti
tu hamar man ke bate

Aja ke
Yad men...

1977

Sup jaise chauki
bole utan bati
sarmat kahe na
samaj men bahattar chhed
bole tanki bati
kraan lagav

aja ke yad men
oise to bahut bat ave
thora chit se na utare
hamar bhag men amar hae
hamke rasta dekhave

katne aisan
bahadur ajan
mar gain apan
kam pura karke
gar nam-nisan ke

kalkatiyan ke
pasina pe
kheve aj
katnan sarnami
samaj men apan
ekar halphavo ke
kahi kono dag na
ka boli
ekar rang-dhang
ekar kam
aur bichar ke

jadan men apan
purkhan ke
khusiyali hamke

apan des ke
attiyachar se maral
sukh khoje
sri ram tapu chalin
dukh kat kat ke
thikan bana lein
lar lar ke apan hak pe
jan dei dei ke
kam karte raih gain
ka... gar nam ke

ham nehru sastri
ke man kari
ka mathura chahe ramjani
u logan se
hamlog khat kamti haen

aur aj samaj
ke nam se
ek se ek sabhapati
khali nam khat

bharam men heran
chhatke das keti
dharam ke nam
sun ke
aur kam...
kahi kuchh na

aise jab
hamar purkhan
jangal men bharamte
to sap mare ke
lathi na paiten

e sahab e sahab
dekho to tanka
lakhan jahaji
behal hoi gava
ka kari
hae ram hae ram
ram ram

ka bhava
mar gava
big do pani men

sahabji...
hamra mehrarua
bemar ba
larkave khokhat baten
tani aj thora

sauker chhutti
mil jat to
bahut thik bhavat

muh band kar re
thik hoi jai
thik hoi jai

vahi bhikhmangan
ke put ham bati
jangar hamar jar
karila pave khat
pave ke hae
khay khat
baki hamar na chhin
hamar na lut
av ab samna kar
sare daliddar
desi videsi thagar
ham taiyar bati
mathura ke yad men
kareke apan
des-bhes
man-jan
kar-bar
hak-hur
aur dan-pan
ke satkar

Phagua

1976

Chautal:

man karila u pasina ke
jon barhanti khat gire
ohi kamihan ke ham chahi
jon des ghar khat mare

apan des ke jon haen piyare
okar ghar na rahiga khali
ha des ke man men
apan bhi man bharal
ham kahe kam na kari

dhiyan deila u garib pe
jon apan sudhar khat lare
samaj ke maral palivar pe
jon majuri khoj rahin

u samaj jon kimmat na jane
apne pichharal dukhiyan ke
u samaj ke ka hoi barhanti
sarap dukhiyan ke bhinal

e ma pakav na

ka re
ma ma karat bate
ka pakai

ghughari ...

pakai la
khaiyo ghughri
kamay ke
dharlo hae

e man
larkavan mangen haen
ghughari khayn

jagdisva
hiya av

ghughari peliye
sarauv
marab lat
pasar jaiye
mars hamar ankhi
ke samne se

ha hamhi bati
jagdisva
kam bal bekaida
kam buddhi bhikhmanga
baki himmat
jaise kalkativan ke
de hak
ham bhi kheli phagua
hoi niyai
tab to manai phagua
nyav ke khatir
aj narsingh ham
av sajay dei
u phagua
jese sach men
ek saman hove
uch nich
garib dhanvan
kutta bilar sab

haryari rahe
jindagi men tore
phagua bhi hove
samaj men tore

toke koi
phagua na
na toke divali

tor garibi
jindagi men
bahut kam niyayi

ka tor phaguiya ke
larkavan abirva
kahe tor kamaiya
anetiyan ke rupiva
toke koi phagua na hae
tobhi khele holi

toke koi jaj na
gar krisna ke pahlad
kahe phir khusi toke
i din aur i rat
daru gos bhat roti men
bhul kahe gail i bat

ghar ghar jake tu
chautal gaile
bihan jab bhail
soche karja dukan ke
bihan jab bhail
soche karja dukan ke

sukh toke bhi hove
jindagi tor samhare
tor phagua bhi ave
apne narsingh
bane ke pariga

Divali

aan yuktesvar ananda

1976

Bhajan

divali ke rat
ujer karis ba
lakshmi ke bhakha
kahi lag jat
kahi lag jat
to admi ke asa
to admi ke asa
i atna sahaj bhasa
i atna sahaj bhasa
kahe ke pirat

ujer kare
agal bagal
apan diyali
hava ke sath
jhule hamar
chhota se batti

sach ke jit
i divas
ke mane hae
anet ke bole
bhail chuknichur

aise kahi
sach men
na ho jat
apan samaj men
to bihan se
ham jiti
dil khol

na bhay
apas men
na koi
chhua-chhut rahat
dharam aur karam
apne men
milten julten
apan samaj
na mangat
hiya pe bhikh

are e divali
tore men
u sakti hove
ki i tamamo
bichar men
jat ghuns
ki manai
sab se pahile
manai ke
khatir hae
to kat-pit
mar-danda
gari-garauja
and-band
ke lag jat
hardam ke khat
pith

diva ke ach se
sukha le apan
ans ma
sait laksh mi
daya kar dei

dukh ke ans
sukh ke
bharosa men
lakshiminiya kahi
na ban jay

bap nasa men
kahi chahta
men laptal hoi
oke ka
uto apan ke
na bhail

maiya lele
larkavan ke
divan to
bar leis
kaha se
lave bichari
ghughari bara
aur phulauri
chaurave ke
akal paral ba

le ma jagale
donni chaunni
jon bhi hae
koi na jane
perva kab
phar jai
paisave to ha
karan hae
kamae val sala
jinde gail ghunay

apan diya
apan hath se
jalaylere
jalayle na

i sukh chahe dukh
ke batti hoi
ihi men
bital dinan
bhulay de na

tohe bihan
suru kareke
suru kareke
nava jivan
i jivan sukh ke
samundar hove
samundar hove
begar koi ghat
tohar ho jay

saphal jivan
hamar lakshmi se
chirauri ba

i ujer
tohar diva ke
koi ke aur
ujer kare
jon tohar hae
sab tohar
na rahe
apas men bat
leto to
jon dukh sab ke
bisar jaiga re

pet bharal hae to
divali sujha hae
bhukh lagal hae to
divali pira hae

jangar dehi men
hath gor chale
man divali se khusi
nahi to ans chuve

dhani garib
dunu divali sajain
ek apan dhan bichhay
ek bole apan man lagay

kaun thik se manais
bas vahi lakshmi jane
jekar namse kona kona
bephat diyali barat aj

ke ka baris
kaise katna baris
apne men
charcha karat log

lakshmi divas
i pavittar din
log apane men
chup-chap
dil khol
baji lagain khub

tatti men bhi diyali
aj ajor karis ba
aur adher ke piyaran
ke bara tang paral ba

idhar udhar se
rengat nikarin
ajor ke dar se bhagin
kahi ghas kahi nariya men
kitanan jan apan gava dein

kamra men chup-chap
khatkiravan
darara men khalbalat
kach-kachay sochen
ki kab buti u batti
hamlog ubharay
phir chunsin

divali se tatti
ke apman hoige
kirauvan eke
chhor ke bhagin
ghar ke bara
man bhail lakshmi
divali malichhaipan ke
thora der lukvais

diyali ke ach se
magaj apan safa karke
dukh sukh ke bhul ke ham
bhagvan se milal bati
i din ham dur tak
bichar karila
ki ka hae lajjat
jivan ke
karbar kahe khat ba

lakshmi ke ajor
hamme rasta dekhavat
dil men damke
himmat dilavat

ke tu ay khethihar
ha tuhi se to
banal hae
jatna rang rup
i duniya ke
tor tagat i sab
men bhinal hae

tu hi asli
sanskirti hae
tor saccha
pasina hae
tu bhakt hae
i matti ke
tuhi des ke
tagat hae

tu kar upjav
jon man aur samaj
tor chahe
tor dhanya
i jivan hae
tuhi asal men
i dharti ke lal

divali ke lakshmi
aur i ghar vali
i dunu men
kon pharak hae

divali val sal men
ik dai parghat hove
i ghar val ke
sar pe kodo darat roj

divali val ke
pakvan charhat
i ghar val ke
dukh lat se katat

divali val khat
hath jor binti hovat
i ghar val gar hukum se
kidharo na dolat

e divali ke lakshmi
kar i ghar men
bhi ajor
mile i dukhi
nari ke
barabar hak
mite ekar
mardana ke
ghor andher

i ghar ke laksh mi
phir kare
ghar ke kona-kona
ujer
jese saf bhi
hoy jay
apan bhatar ke
saral gandhat
magaj

u baccha
hasat khelat
divali ke
matlab puchhe

na jane
ki divali
ohi khusi
ke khel hae
jon oke
man kare
jekar u na
apman kare
jon okar jivan
ke ujjiyar
hae abbe
andhiyar men
bhi yad rahe

okar khel oke
piyara hae
apan khel ke
u sajay rakkhe
okar khel
okar sacchai hae
barat batti
bharal tel
diyali hae

chahe sukh
chahe dukh
apan khel
oke khiyal rahe
chahe jon koi
mauka mile
apan salai leke
taiyar hae u

i bachpan
ke khel
javani men
jay heray
hiya pe ab
divali asa
banal hae
larka hae to
laxmi puja
sukhit bujhay
larki hae to
apan jot ke
ach ke pale
dhire dhire
hone val gharaiti
banal jay

hamar dil ke dag
tor ujer
se mit jay
tu hamar sobha
manuspan hae

hamar puja
tor satkar
e divali
o divali

ham tore men
man lagay
tu hamre men
bhin jao
o divali
e diyali
apne ach se
dil ke
bharam mitao
subh divali
subh divali

bihan jab bhail
diyali ke
taraju banain

larkan milke
taule lagin
kalhiyan aur aj
ke garhuai

parso aur aj
men kuchh
pharak na pare
kaliha val bahut
garhu taulay

ka badalal
ek din divali se
bacchan apne men
soche lagin

man lagay
kalhiya puja-pat
karin sab
aj ohi
khaik-pani
gari-garauja
jhagra-ragra
ka bhail bhala
divali ka
nava lais

ekke batiya
bikh hae
ek ghari
hansi bharal
dusar ghari
tisar pe
koi ke kuchh

na lage
i larkan bicharan
ka jane

bat ke matlab
ghari ke
anusar hae
divali vala
sada se ek
to bhi admi ke
chal behvar
i divali ke
matlab se
na badle
ijjat-pani
dharam-karam
sanskirti-bichar
ke bole hatao
dekhal jai age

hindiasal panditasal
adha anki ke bidvanan
kabbhi sochalo
kahe khat

Wanhoop

1971

eens op een divali-dag
toen een diya
uit mijn handen viel
moest ik zo huilen

mijn moeder
noch mijn vader
konden mij
gelukkig maken
met een tweede

ik voelde mij
de enige ongelukkige
ooit geschapen

mijn eerste liefde
voor het geluk
werd met de wind
meegedragen
en ik bleef
door zijn duw
achter in een duisternis
met tranen in de ogen
tot vandaag de dag

als de duisternis
jou overvalt
en je
verspert jouw ogen
in de hoop
te kunnen zien
denk eraan
dat een blindheid
ook overvallen kan
en als het leven
geen duisternis
meer kent
kunnen de ogen
die ontwend zijn
want er is
genoeg verlicht
om niet meer
te hoeven dromen

onzin
ga slapen jij dwaze
denk jij maar
aan de dag
van morgen
dat is jou
het probleem

ga en slaap lekker
de komende nacht
zal jou dag blijven

er is een uur nog
voor de zon opkomt
daarin kan je
uitslapen

denk erom
de mensheid
dienen kan
nooit kwaad

bloemen
als ik jou
niet kon hebben
had ik jou gestolen
wat heb je niet
dat mijn hart mist
jij die in elk huis
zijn liefde vindt

jou offeren de mensen
aan goden
jij bent rein en heilig

jij bent een band
die twee geliefden bindt
waar ook de één de ander vindt

jij bent voor mij
mijn mens zijn
jij in alle kleuren
elk met zijn
eigen geuren
wilt nog zijn
op land
in de lucht
op zee
en in mijn hart

het leven knapt
en ontsnapt
het lichaam
dat de interesse
van de omstanders
voorbij gaat
maar niet het gat
dat het heengaan
al sloeg

mijn gedachten
zijn als plassen
waarin
de regendruppels
gaten slaan

mijn adem
is de golf
op het water
die steeds
verloren gaat
mijn hart is
dat van een
bedelaar
dat bedelt om
een klein beetje
rust
ik ben een wrak
verloren
in het oerwoud
van mensen

wanneer
de rozen bloeien
denk niet dat
een eeuwigheid
is geschapen
ze verwelken weldra
verschroeide
kelkblaadjes
achterlatend

zolang liefde met haat
een vriendschap heeft
kan zij niet
volmaakt zijn

één uit die zwerm
vloog zich dood
tegen mijn venster
de rest verliet hem
als was er niets gebeurd

Liefde
Twijfel
Haat

1970-'71

geboren als
het oudste kind
groeide ik op
in een jhopri
beschut met
gedroogde
uitgeklopte
parsara
en bedekt met
pinabladeren

net toen ik dacht
dat mijn leven
veranderen zou
werd mijn hart
gebroken

op de kleine watergolven
werd het verhaal geschreven
van twee harten
die geluk zochten
op twee verschillende wijzen

lientje-bosi
een knap vrouwtje
had oog op de toekomst
van haar svami
die zijn lakshmi
dacht te aanbidden
met de schoonste spreuken
ooit geschreven

de dagen verliepen zonnig
het waaide steeds
een oostenwind
en lang werd het verhaal
in het westen
tot op een dag een boot
langs voer en de golven
brak door het midden

aan het einde
van zijn bestemming
las ik nog een laatste regel
... dit was het trieste einde

zij die spelen
winnen of verliezen
zij die het spel
gadeslaan
kunnen altijd
winnen

ik wil je niet haten
ook niet verwensen
wat ben je dan
anders waard

jij
een verziekt geraamte
besmeerd
met het zweet der armen
hebt mij niet verstaan

ik verstond de taal
die jouw geld sprak
hij wilde vrienden maken

ik bezat dat vermogen
gelukkig niet
wrokkig moest ik
van mijn liefste scheiden

door het raam
zag ik
aan de horizon
een verminkte ster
flikkeren

het is stil
wat moet ik
gaan slapen
slapen
zonder dromen

ik strekte
mijn armen uit
om de gordijnen
dicht te trekken
en voordat de zomen
elkaar raakten
zag ik die ster
achter de horizon
in het oneindige
verdwijnen

's morgens hoorde ik
door de radio
een schip aangedreven
iederéén
aan boord gered
behalve een verloofde
die was van mij

de vissers die
de storm hadden overleefd
hadden geen zin meer
langer de zee
te verdunnen

toch nog één gevangen
zei één hunner
die zich er ook bij
gelukkig prees
toen het net werd
binnengesleept

ze was een vrouwenfiguur
aangerand door haaien
die bedroefd keek
naar het gat in de hemel
waardoor haar geest
de weg vond naar de hel

ze is een dochter
van een rijke hindustani
die zijn kinderen
naar nederland stuurt om
nog beter van te worden

in dienst heeft hij
arme landgenoten
die de hunne naar zijn
tomatenvelden sturen

ze komen van school
en vergezellen de ouders
om het broodje voor morgen
naar de
bloeiende tomatenvelden
van handelaar-bosi
die belastingen ontduikt
door de niet aflatende
opeenvolging van
trouwen en scheiden
met zijn tweede vrouw
die mij niet durfde vragen
of ik hun ijjat had gespaard

na een heerlijke maaltijd
die hij als een rijke
toch met de vingers
had ingewerkt
vroeg hij mij wanneer ik
van plan was
met zijn dochter te trouwen

samen met zijn vrouw
ging hij akkoord met mij
en verliet naar het scheen
heel tevreden mijn huis

die tevredenheid duurde
maar een week
hij kwam terug
nu met zijn dochter alleen

de opbrengst zou zijn
verwachtingen niet strelen

ik kon toch nog tot
zaken komen
maar dan als voorwaarde
dat ik het vermogen bezat
welke hij
gerechtvaardigd zag
wilde ik nog
met mijn liefste trouwen

haar volle wangen
als rood-gele tomaten
bleven onbewogen

een knik bevestigde
het betoog van vaderlief
ik mocht
haar liefde kopen

toen besefte ik ineens
bizonder goed
dat hij een handelaar was
in wie ik mij
niet moest vergissen

ik vergiste mij
in jouw liefdesrijk
ik verkeek mij
op jou en schond
mijn wezen

ik droomde van een
taj mahal
en wachte
jouw jaardag af
een maand voor ik
die schenken zou
gingen mijn ogen open
wakker werd ik
met pijnen over
mijn lichaam
als had elk lid
van jouw familie

mij meedogenloos
geslagen

de regen hield op
de kermis in de hel
vertrok mij in een
ag-mahal achterlatend
daar heb ik
de brandwonden
nog van over

jou zie ik als
een uitgedroogde boom
die nog niet is
omgevallen

de schamele takken
die bedroefd
in de lucht kijken
vermoeden de haat
van de houthakker

de storm ontbladerde
deze eens zo
trotse boom
de zon doet
hem kraken

wist hij maar dat
macht kortdurend is
en wist hij dat
er ook andere
waren die
wilden bloeien
dan was hem dit
wellicht ontgaan

jij slangenkind
hebt vergiftigd
een mens
die voor jou
de zorg droeg

hij bracht jou
elke keer weer
een appetijtelijke
kost genoot van
jouw dans en
vergat de wereld

hij wist niet
dat het jouw
bedoeling ook was
jij beet hem juist
in zijn vervoering

ik ging
voor de spiegel staan
haalde
mijn snor en baart eraf
ik leek veranderd....

ik keerde mij
blij om en zag
per ongeluk
een foto van haar

mijn blijheid
streek over
haar hart
en verging
in mijn haat

de avond
is zojuist gevallen
vier kaarsen
heb ik aangestoken
de lichtjes buigen
naar elkaar toe
terwijl de rook
zich wellustig mengt
en ik zie daartussen
jouw gedaante slingerend
in mijn gedachten
voorbij trekken

ik herinner mij
de zes jaren
waarin ik jou nog had
jij ging onverwacht
uit mijn leven heen
en liet smart achter

had jij er niets
aan kunnen doen dan
had ik jou vergeven
maar nu je zelf ook
de schuldige bent
schrijf ik wat om jou
proberen te vergeten

jij drong ik genoot
en dreef op jouw liefde
het bleek mijn
eigen verbeelding

waarom toch.....

jij bent kansloos
wie ben jij eigenlijk
mijn dochter staat mij
jij nog niet

tot ver over
deze liefdesgracht
zie ik
een boom hellen

een deel
van de takken die
in het water steken
hangen slap met
de bladeren gespreid
op het watervlak
die ruiken
naar de stank
van haar haren
die ze toch dagelijks
gewassen had

mijn hart verlichtende diya
vind ik heus wel
maar ver van jouw liefdesland

ik zoek en zal vinden
jij zal ervaren het zwaard
van jouw vaderliefde
dat mij volledig trof

op weg naar school
had ik haar ontmoet
die dezelfde
bestemming had

ik gaf haar elke dag
een rode roos
met een glimlach nam
ze die haastig aan
en schaamde zich
voor de omstanders

langzaam kwam er verandering
ze bleef met mij staan praten
tot de schoolbus kwam
en we elkaar groetten tot
de volgende dag

nadat het licht
voor mij was uitgedoofd
zat ik aan
een kleine tafel
waarop een vaas
bloemen stond
bedroefd rond te kijken

een vlinder
die gehaast langs mijn
oor vloog om zich
in die bloemen
te verstoppen
legde zich teleurgesteld
op de tafel neer

in de kamer sprak
lien met haar vader
over haar neefje vinod
voor wie ze een truitje
had gekocht

haar zusje liep heen en weer
en ging uiteindelijk
voor de spiegel staan om
zich wederom
op te maken

dat was tenminste iets
dat zij kon
en goed ook

intussen kroop de vlinder
op mijn hand
zachtjes zei ze dat wij
maar heen moesten gaan

onze bloemen waren
niet welriekend meer

op deze vroege ochtend
zit ik te luisteren
naar raga's op de sarangi
met in mijn hart
de smart van een liefde
dat mij geen moment
alleen laat

ik voel mij vergaan
in mijn liefde voor jou
ik ben eenzaam
en schrei om hulp

de bomen om mij heen
met fluisterende
bladeren en gevogelte
zijn mijn enige troost

in de verte hoor ik
het gemurmel
van de watervallen
dat zich mengt
met deze klanken
van de sarangi
en af en toe
zie ik een ster
zich verplaatsen
een ontheemding
die mijn hart
wel spreekt

maar toch verhevene.....
de natuur
die ik in jouw zie
is onovertroffen
helaas moordend

wat ben jij
toch hard voor
dit jute snaartje
dat onschuldig in
jouw handen is
gevallen en
machteloos in
jouw ogen kijkt
begrijp dat toch

elke dag wanneer ik
bij deze ladder kom
tel ik de treden en
elke keer tel ik meer
maar mijn liefde
voor jou is nog
niet gedoofd

soms zak ik
net zoveel als
ik geklommen was
en soms meer
nooit zie ik jou
een trede
beneden komen
hoe wil jij dan het leven delen
met mij

de afgelopen dag
verbaast mij

ik ging weer
om deze droeve
terugkeer die ik
niet geloven wil

op deze dag leerde ik
mijzelf ontdekken
in de donkerte van
mijn liefdesspel

o groene dwaas
keer terug naar
jouw eigen huis
waar jij liefde
zoekt zijn
stekels gezaaid
die pas steken
als ze bij jou
binnen zijn

iedere verwachting
die ik heb van jou
wordt uit mijn hart
gedreven door jouw
schaterlach en
wat dan overblijft
is een kwellende
teleurstelling

elke bloemknop die
ontluiken wil moet
de hardheid van de
natuur kunnen
trotseren

begreep jij maar
het tragische van mijn
volwassen worden dan
had ik er niet alleen
spijt van

wil jij nog lachen
lach maar leeg
jij zal ooit weten dat
er een huilen bestaat
je zal mij dan begrijpen

slapeloos bracht ik
de nacht door
de morgen goot
tranen uit mijn oog

ik zit te denken
over mijn
afgelopen dagen
die beladen waren
met vaten vol
allerhande emoties
die samen liefde heette

ik ween om die chameli
die voor mij
voortijdig verregend is

ondragelijk
dit gepeins
over al die dagen

mijn lelie
in de knop
werd een lans
op mij gericht

even eenzaam
als de bomen
zonder bladeren
voel ik mij
zonder jou liefste

jou zie ik vaag
in mijn gedachten
en ik praat met jou

wanneer kom jij
ooit dichtbij
om jezelf in mijn
ogen te vinden

jij zegt nooit iets
en verlaat mij

hoe is dit
te verdragen
mijn verwerkelijking

hoe zal ik kunnen
zonder jouw gepraat

liefste
help mij
jij bent mijn
enge waarheid

mijn slapeloze nachten
slijt ik met de klanken
van de sarangi
waartussen jouw gedaante
in allerlei variaties
in mijn gedachten danst

ik doe het licht uit
en zit in het duister
te denken dat ik jou
voelen zal in het ritme
van mijn hart

mijn hart
slaat op hol
als ik jou uit
zijn ritme haal

ik raak uit de maat
en geef mij gewonnen

hoezeer ik besef
dat jij ver bent
heel ver
zeg ik nee
lien is in mij
ik in haar
zij is bij mij
ze praat met mij
zij zingt en
streelt mij
tot de sarangi uit
mijn handen valt
en ik het licht
weer aandoe

alsof deze nacht
geen einde kent
ik verloren
in de menigte
van liefdesgolven
geloof nog steeds
na zoveel lijden in
haar liefde voor mij

ik heb mij neergelegd
aan de voeten
van haar die ik niet
kwijt kan voor geen
moment
uit mijn gedachten
die als een sarangi
gespannen haar naam
in romantische
klanken te horen brengt

en toch wijst zij mij af...

maar het is
één glimlach
die mij tot
vergeten dwingt
dit gruwelijke
schouwspel
en zoals deze pen
langzaam
met geduld over
dit papier glijdt
strijken mijn illusies
over jou
waar ik er zelf
om lachen moet

wat is dit voor
een gevoel
dat mij overweldigt
wanneer ik denk over
mijn leven

ik voel de versleten
dagen als donderslagen
door mijn hart
en de toekomst
als bliksemflitsen
door mijn hoofd

dit doet leed aan
en zo diep dringt
het in mij door
dat ik begin te tranen
temeer daar ik in de
steek wordt gelaten
door haar
wie ik mijn liefde
heb gegeven

op zoek naar liefde
vind ik altijd nog
een trieste ik
in mijzelf terug

iets goeds wordt niet
zonder sporen verdiend

zullen mijn sporen
mij leiden naar die
zachte armen en de
beminnende schoot van
mijn geliefde die doet

alsof ze niets vermoedt
van mijn toenadering
zo duidelijk
toch onbegrepen

uren zat ik
aan de oever
met een hengel
waarvan ik
de stok steeds
verlengde om
één vis te vangen

de wolken gingen
mij voorbij en
bedekten soms
de zonneschijn

het waaide heerlijk
over mij een gevoel
van geduld achterlatend

het water gleed
de kurk voorbij
in hele kleine golven
die dobberde
zo nu en dan
ik wist toen
dat zij aan beet

vele hadden
meer gevangen
en trokken voldaan
naar huis
weer anderen zaten
roerloos te staren
naar die ene kurk
aan de draad
die voor driekwart
in het water stak

ineens verdween
mijn kurk en spartelend
kwam zij te voorschijn
met ogen wijd gesperd

ik bevrijde haar
van die scherpe haak
en keek haar blijde aan

toen ik juist dacht
dat zij van mij was
gleed zij mijn hand
uit en verdween in
de diepte van deze
liefdesgracht nu met

mij alleen

de tempels zijn verlaten
op het altaar
brandt geen kaars
voor de poort van de moskee
zit een bedelaar gebukt
met het hoofd in de handen

in de verte
hoor ik luid gejuich
en ik begeef mij
daar naar toe

onderweg ontmoet ik
een oude vrouw
schaars gekleed met
een sluier op het hoofd
al pratend mij dwingend
tot bezinning

wat jij zoekt
vind jij heus wel
op deze aarde
liefde is het niet

wel.....
de ware liefde behoeft
geen geld
die is de rijkdom op zichzelf
het vertrouwen en eenvoud
een godheid om te aanbidden

bid nu niet voor jij echt weet
dat jij die gevonden hebt
denk eraan
de ware liefde
openbaart zichzelf

in mijn devotie zelfs
dringen zij mij binnen

wanhoop verwekkend dwarrelen
ze in mijn geest rond

al weken zitten ze mij achterna
alsof ik nog steeds een hoop ben
voor haar die ik al gekremeerd heb
aan de oever van mijn liefdesgracht

ze verdween
in een kronkelende zwarte rookwolk
in de leegte van het heelal

het zijn de herinneringen
die ik niet kremeren kan

zoudt u dat voor mi] willen doen
mijn god
ik ben vaak laat met de bloemen

in de donkerte
van mijn liefdesverlangens
ontwaakte in mij
de liefde voor het licht
ik brak door
en vond mijzelf
op mijn eigen pad
dat het hunne had gekruist

ik keek om
en zag ze lachen
ik was niet de eerste
die zich vergiste in hen

mijn leven is ongeveer
als een sonet
daar wordt de wending
tenminste begrepen

het is zaterdagavond
vrienden waren op bezoek
en hadden bosjes rose anjers
en rode rozen meegenomen

ze liggen nog droog
op de wastafel
naast een hoop studieboeken
die ik had meegenomen
naast de hiaat in mijn leven

de rozen zal ik
aan een kant laten leggen
zij die ze brachten
weten niet
dat vele herinneringen
aan verbonden zijn
die ik nu zie lees en voel

steeds zit ik te kijken
naar de leien daken
en de groene schommelende
takken

zo nu en dan
komt een ambulance

om het gebouw heen rijden
en stopt bij een groene deur
waar opname
op geschilderd staat

ik stap uit het bed
en ga dichter bij het
raam staan
het begint te motregenen

er rollen druppeltjes
over het glas

ik keer me om en zie
dat de rozen al in een vaas
zijn gedaan

ik ga op het bed zitten
en kijk aandachtig
naar die geurende kegel
terwijl mijn gedachten ver
in het verleden wegtrekken

ik zie hoe ze
mij de eerste keer
met een kus
uitgeleide deed

er zitten drie
te praten
over ervaringen
in hun leven
een vierde
met twee sonden
in zijn neus
ligt al uren
te reutelen

door het glas
zie ik
de takken schommelen

de bladeren
wuiven mij
en wensen mij nu al
een goede nacht
wat ik al weken
niet gehad heb

deze eenzame dagen
breng ik door
met herinneringen
uit het verleden

die langzaam mijn
gedachten doorkruisen

sommige kwellen mij
en roepen mijn
krachten op om samen
te spannen voor
de volgende veldslag

alles wat mij eens
zo schoon en lief scheen
is eensklaps
in haat gedreven

een wijze zei
weet jij niet te leven
met de in jou
ontstane haat
dan zal het leven
het begeven
zonder dat de dood
zijn kans heeft gehad

waarheid is eenvoudig
daarom misschien
het meest bezoedeld
door vele aardse
vergankelijken
hij blijft bestaan
als een vriend
van het heelal
omdat hij god is

ze was net een hagedis
die mijn wezen verlamde
en vrolijk in mijn
gedachtenwereld zwierf

ze speelde met mij

naast haar
verengende knapheid
bezat zij een
ontnuchterende zwakte
die bleek toen ik
met haar ging spelen

ze vermeed mijn
strelingen
en schoot beangst
overeind
terwijl haar staart
in mijn vingers kreunde
trok ze terug
in haar hol

ik dacht aldoor
dat ik in jou
het licht der liefde
had aangestoken

het werd even
donker boven mij
en ik zag
de wolken zwarten

zal ik naar huis gaan
vroeg ik mij af

nee nu ik éénmaal
begonnen ben
maak ik dit werk
wel af
sprak ik mij tegen

ik schrok hevig
toen de bliksem
mij in de ogen sloeg
en het gedonder
mijn oren verdoofde

ik voelde mij vallen
op dit liefdesveld
waarop ik al zoveel
werk had verzet

toen ik bijkwam
zag ik dat
het geregend had

zijn vruchtbaarheid was
in het water opgelost
en in een smalle stroom
gevloeid in
een wrokkige zee

zij was gelijk
een vogeltje
dat op mijn hoofd
haar nestje vond
en wegvloog net
toen mijn hand
over haar donzig
lichaam gleed

schoonheid is eenvouding
rein en vanzelfsprekend
zei ik eens tegen haar

weldra stond ze
voor de spiegel
en miste het gezegde
in en aan haar lijf

verlegen zei ze
ik ben trots op mijzelf
ik ben mooi

ik zie een lamp
op het water geprojekteerd

zij lijkt gehangen
aan een bundel draden
waaraan voortdurend
getrokken wordt

zij maakt bewegingen
die doen denken
aan de snaren
van een hart
die zijn leven
op één akkoord bezingen

er zwemt een eend
over deze projektie

de klanken zijn niet
een tonig meer
wel uitgeklonken

de eend verdween
in de donkerte
van de nacht
over het water heen

dit bleef stil
in mijn hart
om mij te kwellen

ze nam me mee
naar haar nest
en zoog mij leeg

het verhaal is
van een jonge vrouw
een vampier met
scherpe klauwen
haar eerste greep
bleek raak te zijn
een bedwelming
was het gevolg

ze likte haar klauwen
en verhief haar bek

ik was beroofd
besefte ik al gauw
hoe dan ook
ik leefde

meedogenloos is het seizoen
dat de mensheid bedreigt
met zijn nare rampen

moedig zijn de mensen
die er steeds tegen vechten
hard worden en zeggen
de volgende is welkom

deze hardheid wreekt zich
nu niet meer
op de rampen alleen

de stervende wordt geen
water meer toegedragen
de dode laten ze opvreten

er blijft geen tijd
meer over
door eens het goede doel
nu een obsessie

Bevrijding

1971

onstervelijk
is de atman
gelijk mijn
liefde voor
haar die
evenmin een
doder kent

als een eeuwig
bloeiende
chameli welke
door haar
stengel wordt
bemind spreidt
ze haar geur
die door mijn
liefde is
verwekt over
dit landgoed
van god die
ik als vriend
heb

met een glimlach
ging hij
vanmorgen van
mijn offerplaats
en zei.....
je ontdekte mij
in jouw liefde
voor haar
wat kan ik anders
dan waarheid zijn

ik sta eerder op
dan de zon opkomt

ik behoud jou
in mijn schaduw

de regenboog
verschuilt zich
achter de donkere
wolken als die
toevallig jouw
schoonheid aanschouwt

de bloemen
vallen verlegen
van de groene
takken die hun
verbazing niet
te boven komen
en verdomd.....
ik kan jou nog

nergens vinden
dan in mijn dromen

hoe prettig vind ik het
om aan jou te denken
nadat jij mij mijn
slaap ontneemt

ik ga voor het raam staan
en kijk hoe het water
mijn ogen voorbij stroomt

ik vergelijk jou
met de waterval ginds
die haar hart uitstort
in liefdesgezangen

werd jij maar voor mij
ook een eeuwigheid

tussen de bloemen
zoek ik mijn bloem
kleurloos en reukvol
is die maar waar....

ik geef het zoeken
niet op naar mijn
enige werkelijkheid
die in mijn fantasieën
verscholen moet zijn

hoe vaak heb ik
niet gedacht dat ik
niet vinden zal de juiste
sfeer in het leven

ach ja.....
's ochtends zingen de vogels
's morgens blaffen de honden
's avonds zing ik zelf een lied
dat zo vaak al is gezongen

waarheid wordt vaak
niet begrepen
is het niet
goede nacht
ebbend water
ween niet
goede morgen
gedachtenzwerver
die achterhaald

de leugen ook als
hij sneller is
dan mij antwoordt
het wassende water

deze boom had
ik zelf geplant
en er zorg voor
gedragen

dat was zijn
eerste bloei
om manja's
als vrucht
te dragen

maar de regen
die zo plotseling
kwam en hard sloeg
op al zijn takken
en de wind die op
alle bladeren klonk
deed de bloemen vallen

's avonds zat ik
heel alleen
met een kleine
brandende diya
bloemen aan god
te offeren
ik had mijn ogen
dicht gedaan
de handen op elkaar
gelegd
de benen over elkaar
gegooid
en storte een gebed
uit mijn hart
heel eenvoudig in mijn
alledaagse taal

uit schrik gingen
mijn ogen open
ik zag vuur zich
over de droge
bladeren verspreiden
mijn jhopri had
vlam gevat

twee druppels rolden
uit mijn ogen
een hand voelde ik
op mijn schouder

een stem zei
wees bedaard
het is de diya
die omgevallen is
verder heb jij
alles goed gedaan

mijn kleine hut
van pinabladeren lekt

ik leg een
oude emmer eronder
en zie die vollopen

de druppels
vallen licht
op het water
en toch prikken
ze kleine golven
op het wateroppervlak

het water loopt over
en stroomt over mijn
lemen vloer
er ontstaan enkele
plassen
die na een tijd
spontaan verdwijnen
een kleverige massa
achterlatend

een wesp vliegt
uit de natte bladeren
deze massa tegemoet
waarin zij gevangen
raakt
de krachteloze inspanningen
om zich te verlossen doet
haar de rust tegemoet treden

eindelijk zijn er
geen bewegingen meer
ze begrijpt
dat ze zichzelf
heeft begraven